

Proprietar:

Vad. Iul. LUDOVIC VAKÁR

Inreg. la Tribunalul Ciuc, sub
Nr. 11940-1938. Dos. No. 27

CSIKI LAPOK

(ZIARUL CIUCULUI)

Redactor responsabil:

VICTOR RÉSZEGH

Királyi szavak:

(Az Uralkodó Ófelsége Marasesti-
ben tartott beszédéből)

1. „Hallottuk ma Erdély metropolitája üzenésének felemelő szavait. A nagytekinélyű főpap felhívást intézett mindannyiunkhoz és kifejezésre juttatta azt a nagy igazságot, hogy napjainkban ezen a földön a különböző hiteknek egy hitté kell egyesülvadniök és az ország java, lelki felemelkedése és megerősödése.

E kriptában levő hamvak szorgálgának biztatásul — ha más nem — hogy es a felhívás minel előbb megvalósuljon.

2. Az összes lelkek testvérösszüléséből, az összes akaratok egyesüléséből kivácsolódott az az erkölcsi erő, mely a világ óráiban népünket győzelemre vezetie. Legyünk méltók elődeink példájához és emlékezzünk a dozatékességükre.

A nemzet temploma.

As elmult vasárnapot, amely fölé az Isten a fény és a ragyogás tég menyenését vonta, két ünnepszé tette különösen megasztosozásá.

Marasesti-ben az ország népe a bensőséges kegyelet érzésével adózott hősi halottaink szászadokra szóló áldozatkészségének. A fővárosban a román menőgazda eredményes munkájának megbecsülése és megjutalmazásá jegyében folyt le sz ünnepszé.

Ófelsége II. Károly király, aki mindkét ünnepszégen részt vett, személyes megjelenésével felemelő bizonyoságot nyújtotta a mult és a jelen, az országot védő fegyver és a nemzet örökségét termékenyítő tevő eke közötti megbonthatatlan kötéleknek.

Milyen bensősédebb jelképét lehetett volna nyújtani a nemzetközi sajtós e pillanataiban a halottait sohasem felejtő román saiv melegségének és a román kar építő erejének, amely a békeidőben a buszamat szanytalalászá változtatja át, háboruban pedig a nemzetvédelem acé falát emeli?

— Nem a gyász érzésével jöttünk ide — emelte ki Ófelsége beszédében —, ahogy a megsokott halottakhoz szokás menni, hanem emelkedett derűs lélekkel, szobrá gondolva, akiknek áldozatkészsége élő és örök példaként kell szolgáljon az ország minden népe számára. Erőteljes érzés hatja át saivünket, olyan érzés, amely a világnak mai aggodalommal teit napjaiban még hatalmasabbá válik és amelynek arra kell bennünket készítetnie, hogy megújodásnak még mélyebb legyen a még komolyabban és nagyobb büszkeséggel gondoljunk a hónapj napra.

Maga a kimondott harc mellett másik harc is létezik, amely anélkül, hogy másokat fenyegetne és emberáldozatot követelne, a legsebb győzelmeket hozhatja. Es a harc a faji értékek gyümölcsének megbőrdítésére szorítkonik. Es a harc, a béke szancsára paradixonja folytán, nem ismeri sem az ágyut, sem a gépfegyvert, sem más fegyvert, hanem csupán az ekét es az szót.

Azok, akik a békének ezen a harcvonalaán fejlik ki büszgő munkájukat, jutalmat és megbecsülést érdemelnek.

A kitüntetett mezőgazdák megjutalmazásá alkalomával, Ófelsége II. Károly király kifejtette a mezőgazdasági erőfeszítések rendkívül jelentőségét:

— Itt nem csupán valamennyiünk hasznára szolgáló harcról van szó. Az egész világot átfogó gazdasági harc es a ugyanakkor a nemzeti tekintély harcá.

Úgy Marasesti-ben, mint a fővárosi díjkiosztás alkalomával a nép áttörhetetlen gyűrűként sarkosott fel az ország és a Trón köré. A román lélek közfoglója volt a nemzeti és monarchikus elvvel.

A Trónba és az országba vetett rendíthetetlen hitét egyaránt kifejezésre juttatta a hadirokkant és a kérges tenyerű földműves, a mult hőlességének képviselője és a mai munka s a hónapj vitési tettek bírőke.

Régi, a történelem által megszentelt román szokás az, hogy a hadsereg minden kimagasló győzelmé után az uralkodó az Égek Urának háliját és mélyöséges ragasztódását templom építésével fejleszi ki.

Es a kegyeletlen szokás indította a Román Nők Egyesületét arra, hogy a Románia egyesüléséért folytatott háboru legfényesebb győzelmének helyén, Marasesti-ben, azoknak a hőőknek emlékére, akik életüket adták a hasáért, emlékművet és templomot építsenek.

Vasárnap, szeptember 18-án II. Károly király, a trónörökös, a kormány-tagjai és a haszifias egyesületek jelenlétében, fényes ünnepszégek keretében szentelték fel ezt a két emléket, amelyet a Nagy Románia megvalósításáért elesett hőőknek állítottak.

A hősi halottakról való megemlékezés történelmi szokásnak nem lehetett volna szebb és méltóbb folytatása, mint ennek a két ékeszsből emlékműnek emelése.

A román történelem, amely tele van hősi tettekkel, a marasesti emlékművekben lstennek új hajlékát és a hasáért meghaltak hőlességének megújuló dicsőségét ismeri meg.

A „Nemzet Temploma“ és a hőők emlékműve a jelen és a jövő számára is a nemzet érdekeit szolgáló áldozatkészségnek, hőlességnek és önmegtagadásnak mindenkor köbe vésett példamutatója lesz.

Béke vagy háboru.

Eszekben a percekben dől el a háboru vagy béke ügye. Nem kétséges az, hogy sok jószándéku akarsá sorakozott fel a helyzet megmentésére. Hitek óta járják a világot Európa felalós élémberrel, hogy valamiképpen elhárítsák saivünk felől ezt a minden idők legnagyobb mértékűnek ígérkező vérontását.

A sajtó is közrendeletet kapott a nehéz kibontakozások eme vajudó állapotában. A rendelet figyelmenztet arra, hogy a nyomtatott betű egész felelőséggel csak a békés utkeresések szorgálatában szabad tevékenykedni.

Valahogy kárunk az egész világ aggodalmaskodásá, hogy ítízik mindenki a legújabb mésszárlástól. Ami most van közzülőben az nem az abszolútsági jótét, nem a spanyol földön saivó próbálkozások előjátékemertű tapogatózása, hanem egy husz esztendő alatt titenyérszített gyűlöletnek az összecsapása. Egy olyan fegyveres pusztítás készsülődése, amely a világvégét jelentő minden kultúra számára.

Érthető, ha a békebarát államferfiak mássá számára kápják az edeklő letelekés a földkerettség minden fajtájú édesanyjától, amelyben arra kerik, hogy marsték meg a világot ettől a végítélettől. Csak természetesen, hogy minden jóérzésnek sorompóba kell állania a világ nyugalomának biztosításáért.

Hissen még igen élénkek az emlékek. Még fel sem szárdt az édesanyjától, amelyek azokért a gyermekokért, akiket széttepett a gylikos gránát. A világháboru vandálistusa még itt él a mai ember le kibén. T. bét nem csoda, ha ítízik a gondolatától is annak, hogy lamét elkésződjön...

Az okvetlen meg kell akadályozni, hogy ártatlan emberek millióit vágóhídra hurcolják. Aki már egyszer végig csinálta, jól tudja, hogy nem éri meg. Minden áldozatot megérdemel a béke megmentése, amelyért a szoba nagyobb erőfeszítéseket nem tettek, mint ezekben a napokban.

Nagy ingalmakat élünk át. Szinte percéről percre változik a hangulat. Egyik pillanathan minden arra mutat, hogy elkerülhetetlen a háborus kibrobbadás, a másik pillanathan megszólal valamelyik tengeren innen vagy túl lelkiismeret s kisüt feletünk rövid időre a bizakodás napja.

Ma már látni lehet saivít, hogy a hatalmak kétségteletlenül sok jóakarattal látják neki aboz, hogy az emberiség feje felől elhárítsák a háboru szörnyűségét. Nem egyedül a jóakaraton múlik, hogy es sikerülni fog-e. Ha lamét elhatalmasodik a tárgyaló felekben saiv egykori önkényes diktálás elvakultsága, ha nem tudják magukat függetleníteni a háborus akarásoknak ilyenkor érvényesülő ördögi fondorlataitól, akkor egymásnak rohannak a megkínzott és husz esztendő gyűlöletben megcsávánott saerensésten milliók.

Ami esután következik azt mindenki tudja. Nem kell arról cikkenni. Es a nemzetek már végig csinálta minden saivtáját a saenvedésnek. Volt lövészárkok töltelék, földönfutó menekült, frontmögött nélkülőrő, jegyre élő páris, jövő nélkülvé vált, örök kibontakozásokat kereső bizonytalanság. De ami most következnie, amit az új háboru hatalmas felkészülése jelent, amilyen pusztításra a mai ember gyűlölete képes lesz, olyant még a történelem nem látott.

Ennek elhárítása érdekében kell ma minden embernek a maga helyén közreműködni. Nemcsak a levegőben röpködő hatalmasságok ügye a háboru vagy béke kérdése. Inkább a miénk, mint az övék. A miénk,

az idelent élő polgároké, akik a végén is verekedni, saenvedni és megdögleni fogunk.

Nincsen az az elmérgesített probléma, amelyet tárgyilagossággal békésen elintézni ne lehetne. Es kell lüni és becsületesen fel kell számolni a háborus veszedelemek okait. Husz esztendő világosan megmutatta, hol vannak a bajok, melyek az elgáloppirozott részek és a békés együttélés következményei. Rviziót kell csinálni a lelkekben és nem lesz nehéz akkor elkerülni azt a pusztulást sem, amelyre még gondolni is borzasztó.

— Gyászmissze a róm. kat. főgimnasiumban E hely elhunyt püspökeért. Szeptember hó 10-én helyezték örök nyugalomra Gyulafehérvárt Vorhuchner Adolf dr. püspököt, Erdély fiatalu elhunyt főpásatorát az egész ország katolikussainak mély részvéte mellett. Ugyanezen napon főgimnasiumunk ifjusága és tanári kara is gyászmisszen vett részt a főgimnasium kápolnájában, ahol dr. Csipak Lajos tanár, kanonok mondta a saenmisét; ugyanő kegyeletos, mélyen megindító szavakban emlékezett meg az elhunyt püspökről. Nemcsak a jóaságos fenkölt lelki főpásztori siratjuk benne — mondotta — hanem a legfiomabb elmák s a legmelegebb emberi saivak egyiktét. Első utja az új püspököt a somlyó Szászanya járásához vezette; Tőle kért pártfogást és segítségét a főpásztori nehez hivatás méltó betöltésére. A püspök lemerre és saerette a székely népet; esért a mult évben, megszakítván háromszéki bérmentjét, eljött a pünkösdi bucsura s bességét a klastromban szorongó nagy tömeghez — s a püspöki lélekből áradó beszéd közzvetlen, meleg hangjával egyszerre megnyerte székely hívei saivét, bár ezek a nevé is aile tudták kimondani.

Nem jutott osztályrészül neki, hogy elhatározásait, nemes céljait megvalósítsa. De nemcsak azokra tehintünk tisztelttel, akik hosszú évek munkája után valamely nagy ügynek diadalát kivívták s így fáradozásuk eredményét láthaták, hanem sokat is hálas saivünkbe saivjuk, akik — bár a sikert meg nem értékék — de egész lelküket és életüket eszményi célokért feláldozni elhatározták.

Az ifjuság buszón imádkozott, hogy fiatal püspökének lelkét az Ur vessesse be az örökélet boldogágába s az elárult magyar katolikussoknak adjon a kíváló elődökhez méltó, a lelkekért égő, nagyvonalu, lángbuszalmu utódot.

Keresek 2 szobás lakást (esetleg 1 szoba és konyha) azonnali beköltözésre. Cim a kiadóhivatalban.

Nem méltányolják Osikmegyében a szabad iskolaválasztás jogát.

Az állami oktatási törvény 19. szakasza világosan előírja a szülők szabad iskolaválasztási jogát. Ugyan ilyen értelmű intézkedést tett a minisztertanács a folyó évi augusztus hó 4-én megjelent hivatalos lap 178. számában közzölt rendeletével, amely szerint a szülő, vagy gyám a tetezés az rintli iskolába irathatja be gyermekét, vagy gyámoltját.

Fentiek tudatában es saivt lelkiismeretük saivára hallgatva, mintegy 30 zülő adott be kérelmet az állami iskola utján a tanfelügyelőséghez az állami oktatási törvény végrehajtási szabályzatának 38. szakaszára való hivatkozással, miután az állami iskolai igazgatóság a beiratásához szükséges igazolványok kiadását megtagadta. — A tanfelügyelőség azonban e kérések teljesítését minden indokolás nélkül elutasította, kimondva határozatilag, hogy érd kért gyermekek kötelesek esután is az állami iskolába járni s hábár ezek között olyanok is vannak, akik kénytlenek így a 3 km.-nél is távolabb lévő állami iskolát látogatni, dacára annak, hogy jóval közelebb találnák a felekezeti iskolákat, amely körülmény már az érvényben levő törvények szerint is különös méltánylást érdemelt volna, annál is inkább, mivel ezek között sok szegény az itteni zülő téinek megfelelő ruházattal nem tudja gyermekeit ellátni.

Esért a jogalkban sértett szülők panasszal éltek egy a nemzetnevelésügyi miniszteriumnál, mint a kisebbségi kormánybiztosi hivatalnál, ahol orvoslást remélnék a saivaimokra.

Gyergyószentmiklós, hó 1938. szeptember 16-án.
Bínessy Alajos.

AZ ÖRÖKHULLÁM 8 havi garanciával csak 225 lei

a „CORSO“ női és férfi fodrászüzletben.

Felhívás vármegyénk gazdaközönsegehez!

A csikvármegyei Mezőgazdasági Kamara ez évben is megrendezi mezőgazdasági, kertészeti és gyümölcskiállítását, amely a fentiekben kívül méhészeti, erdészeti és háziipari (szővesset, varrottas, fafaragás, konzervált gyümölcsök és zöldségek, szirupok stb.) termékeket is felölel. A kiállítás a csikszerepai közbirtokosság dísztermében lesz megrendezve és egy egész héten át tart.

A kiállítás vasárnap, 1938 október 16-án délelőtti 11 órakor lesz ünnepélyes keretek között megtartva.

A kiállításnak az a célja, hogy tanubizonyosságot nyújtson a vármegye gazdái kívül az idáig jötték előtt is, hogy mi mindent tud előállítani a vármegye szorgalmas népe, de egyben biztatásul szolgáljon minden gazdának olyan irányban is, hogy lássa hogyan gazdálkodjon birtokával és azokkal a képességekkel, amelyekkel a Mindenható felruházta Csikvármegye lakosságát.

Feltétlenül szükséges, hogy a községi jegyző és bíró urak világossítsák fel a közönseget a kiállítás célja felől, gyűjtsék össze minden községben a kiállításra kerülő anyagot és tegyenek meg minden intézkedést, hogy ez az anyag legkésőbb október hó 12—14 napjain beszállítható a közbirtokosság székébe, ahol a rendezőbizottság fogja azt rendezni.

A kiállításra kerülő anyag egy-egy tintával írott cédulával látandó el, amely a kiállító és a község neveit tartalmazza.

A szövetkezetek és gazdakörök gyűjteményes anyagot állítanak ki.

A kiállítás befejezésével egyidőben érme, oklevelek és 10.000 lej értékű eszközök stb. lesznek jutalomképpen kiosztva.

Csikvármegye gazdái! Munkára fel, hogy részletek legyen fáradozásaitok jutalmában.

50 leier

havonta a legjobb könyveket olvashatja a

Deutsch kölcsönkönyvtárban

Bul. Reg. Ferd. No. 7. (Telefon központ mellett.)

Ófelsége mellett sorakozik fel az ország földműves társadalma.

A nemzeti buzaverseny felemelő ünnepségeinek visszhangjaiból különösképpen érdemes visszaemlékeznünk azokra a szavakra, amelyek az ország földműveseinek nevében egy erdélyi földműves mondott.

A termőföld fekete barázdái és fémcsillagású rögei, a sasmadár, az eke mellől szóló földműves szavai, mint hitvallás szólanak és nem tekinthetők haszontalan beszédnek. Aki ismeri a barázdát föl — a földnek e gazdag strófáira — hajló földművest, az tisztában van annak őszinteségével és fel tudja becsülni minden szavának értékét.

A földműves szava a föld papjának szava, s azt valóban meg kell hallgatni.

Miután az ország földműveseinek nevében mélyszégyen hódolattal adózott Ófelsége a királynak — a nép szónoka hangsúlyozta, hogy — ha a román föld termése ebben az évben megjavult — az annak tulajdonítható, hogy az országot új alapokra fektették. Olyan alapokra ugyanis, melyek — minden lélek megtérését és békéjét biztosítva — megacélozták a munkát és termékenyebbé tették.

„Minden, amit Felséged a román munka minden ágazatának rendje érdekében győzelmes akarattal véghez vitt, — mondja bölcsen a földművesség képviselője, — lelkünkben a törvényességnek és a rendnek érzetét kelti. Ez a bizalom, mellyel hazánk sorsa iránt viseltetünk, megtízszerezte erőnket.”

Továbbá: „Engedje meg Felséged, hogy a román munkának szentelt ez ünnepélyes pillanatokban őszinte hódolattal mondjunk elismerő köszönetet.”

„Az erdélyi földműves szavai végeztével engedélyt kért Ófelségétől, hogy az „ország Első Földművesének” nevezhesse, hogy ezáltal is kifejezést adjon az ország földműves társadalma nevében végtelen szeretetüknek és csodálatuknak, mellyel Ófelségével szemben viseltetnek.

Furcsaságok.

As iskolával kapcsolatosan van egy régóta keletű megfigyelésünk. A háború utáni beteges világ emberének az elferdülését követő évben is. Nevezetesen pedig az, hogy voltaképpen nem is a gyermek jár az iskolába, hanem inkább a szülő. A gyermekeiért tulajdonosan aggódó szülő hatáskörüli túllépéssel avatkozik bele igen sokszor az intézet nevelési rendszerébe. Nem tartosk a ritkaságok köze az sem, amikor a család átveszi a szakszár feletti irányítás jogát úgy a tanítandó anyag, mint a jegymegállapítást tekintve.

Mi sem éppen az ókorban jártunk ez iskolába. De ismeretlen fogalom volt egy szülő mint gyermek részről az, hogy a tiszteletlen és bizalmatlan egyéb érdekeink maradt volna azzal az intézettel szemben, amelyre gyermekeink nevelését bíztuk. A gyermek tanításának joga attól a pillanattól kezdve, amikor az intézet átvette azokra tartosk, akik azt vállalták.

Hány ízben találkoztunk egy-egy számtalan példával megiramodott papával, amit a város nyugalmát felverte rohan felkutatni a példa kidolgozásának lehetőségét. Közben kénköves tüstet fúj mindasokra, akik kitalálták a serdülő gyermek agyának ilyen barbár módon való megkínzását.

Vagy ki ne találkoztunk volna már életében idegrendszerében megromlott olyan szülővel, aki a gyermekén elcsattant egy-egy nyakleves miatt csaknem „tanár-gyilkosságra” vesemedett. — Jaj csak még a mi időnkben sem tartozott a pálcá a pedagógia ellenséges köze. De ha egy-egy pofot kifogtunk, akkor azt bizonyára megérdemeltük. Az akkori gyermek sem volt jobb a maiénál. Ha reánk hústak, örvendünk ha otthon nem tudták meg. Az akkori erkölcsök aserint eltérőleg a maióitól, otthon is kikaptak a gyermek. Ma természetesen más a világ. Ma a szülő szemében az esetek nagyomó részében a tanár, vagy az intézet igazgatója a hibás. Nagyon ritka dolog, amikor „forumok előt” a csemete az oka egy-egy kprovokált incidensnek.

Bizony létező furcsaságok ezek, amelyek nem válnak javára a gyermekeinknek. Nem jó, ha a szülő, a család a gyermekekével együttösen konferenciázik az intézet és tanári kar felet. Tesek csak nyugodtan megbílni abban a kipróbált rendszerben és szellemben, amelyet iskolának nevezünk s amely arra vállalkozott, hogy az anyaiakat éppen nem mondható fejődő gyermekből embert gyúr. Nehéz munka ez. Nem megy simán. El bizony hátát, szeretetet kell érezni sok iránt, akik ezt csinálják.

Hát komolyan mondom valami szörnyű dolog ez a divat. Alig lehet észre követni a szélsőséges változást. Most fogtak megint a női a divatból fejrelőzők — nődt költöttek a testük felől végére. Olyan kezdőd, mint a fűvel vénasszonyok viselnek a fejükön. Al alatt lakóit, hátul pedig olyan csucos vágással alhang dőre. Olyanok mint a János Vitézből léptek volna ki boszorkányok. Szerencsére a kendő elejét fejőre fepr tessék hátra és így kissé derülőbb ábrázatot nyer a divatalary. — Az ó do'guk. Ez a világon amibe nem lehet beleszólni. A divat. Ugy sem hallgat az emberi okos szóra. Járja a maga boldogját. Amióta a világ áll, azóta a divat mindazkor a furcsaságok köze tartozik. Nyugodjunk meg hát a változhatatlanságban és szenvedjünk tovább. Viseljünk hősiesen soraunkat és vágyjunk jó képet mindasokhoz a meglepésekhez, amelyeket még okozni fog divat — Ófelsége.

A mi népünk jókedvében és mulatozásában sok vadág van. A vérmérséklete egyenesen robbanásig feszült. A legkevésbé gőz jelenete már kiforgatja minden emberi mivoltából. Ilyenkor nem sok szép vonás látható belőlük.

Nem is említek ezen a helyen egyebet, mint falusi ifjúságunk nótás kedvét. Faj az ember lelke, amikor látja, hogy a dal népünk ajkán miképpen válik duhajos mecseregéssé.

A napokban szabadságról bevonuló székely katonák között utastam. Énekeltek. De hogy énekeltek — üvöltöttek, órákon keresztül bömböltek, ordítottak mindaddig, amíg a toruk elrekedt.

Minden nép dalos természetű. A legőbbje amit halltunk összetállaok, több hangra, dőlardasszerűen kezd énekelni. A mi falvakok ifjúsága a dalit ilyen formában nem ismeri. Azt hisz, hogy énekelni csak egyenlő ulordozva lehet. Ez így is csinálja. Olyan keptelen ábrán az énske, hogy abban egyáltalán nem lehet ráismerni egyikre sem. Sem a dalunkra, sem népünkre.

A helybeli Dal- és Zeneegylet éveket emelőt rendszeres kulturális tevényt folytatott ezen a területen. Az volt a célja, hogy megtanítsa ezt a népet úgy énekelni, ahogy kell. Hiszen annyi szépség van a dalban, hogy azt vétek vad ordításokkal meggyilkolni. S jócskán megkedvelt munkát nem vették át a népnevelésnek arra bivatott szervel és így semmi eredménye nem látszik azoknak az elgondolásoknak, amelyek annyi lelkesedéssel igyázták megvalósítani ennek a népnek nótázó természetét.

A népnevelésnek egyik legfontosabb munkaterülete éppen az volna, hogy ennek a népnek lelkületét a dal rendszeres művelésében, az ének tanításával, szelidebbé, szebbé tegyük.

ZONGORA

Andrejs gyártmány, kereszthúrós, 8 pedálós, teljesen modern, elsőrangú állapotban sürgősen eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Visszaadták használatra a ditrói róm. kath. iskolát.

Tudatos még az a sajnálatos esemény, hogy egy téves ítélet alapján folyó év április hó 21-én Ditró község birtokba vette a róm. kath. egyháztól a felekezeti iskola épületét.

Sok közbenjárásra sikerült az iskola évet befejezni bérelt lakásokban, de már akkor bizonytalan volt és sok aggodalmat okozott egy a szülőöknek, — mint az iskolafenntartónak az 1938—39 iskolai év megkezdése. A bérelt lakásokat a tulajdonosok felmondták, az Egyháznak pénze nincs, hogy új iskolát építsen, vagy átalakítsa a birtokában levő róm. kath. Kulturális iskolát célokra. Szeptember elején megkezdődött a 310 iskolagyermek szülője capról-napra aggódva érdeklődik a kath. iskola sorsa felől, — a felekezeti iskola épülete üressen áll, oda nem léphet be senki, mert a telek az Egyházas és az iskola épülete még nem tudni kié?

Azonban az Isten nem hagyja el a benne bírókat, — a Nemzetnevelésügyi Miniszter ur a legnagyobb megértéssel és jó akaratúval kezeli a ditrói felekezeti iskola ügyét a megengedte, hogy a felekezeti iskola továbbra is a kath. Kulturálisban s bérelt lakásokban megkerdje az iskolai évet.

As iskolai iratok szeptember 1—10 között a legnagyobb csendben megtörténtek s az eredmény 308 iskolás gyerekek beírása. Bar szegényesen, összessorú a tanítás megkezdődik szeptember hó 20-án. A tanulók már az első napokban pontosan jönnek iskolába.

Szeptember 22-én érkezett meg a Nemzetnevelésügyi Miniszter ur 159 681—1938 számú magas rendelete, melyben elrendeli Ditró község előjáróságának, hogy a felekezeti iskolát át kell adni az Egyháznak használatra iskolai célokra.

Valóban örömnapja volt ez a nap Ditró Egyházközség lakosságának. Szó ki nem mondhatja, toll le nem írhatja azt az örömet, amit érez ezen község aprajagya ezen alkalmattal. A lelkük felszabadultak valami ushész nyomástól, mások lett k a kedélyek, egy csapásra megszűnt minden vi zálykodás és örömkönnyek között hurcolták be a hívek az iskolai tanárokat a rég nem látott falak közé, mely most már vidám lett 308 iskolás gyermek csengő örömkönnéjé.

Szabó Ferenc, ig. tanító.

„Szivárvány a Hargita fölött”.

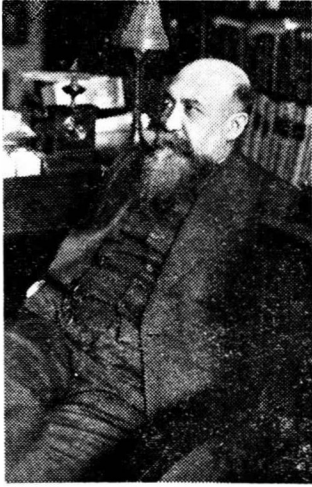
A mai nch a időkbén bizony jól esik a derűnek, a vihar elmúltának és szimbo uúrára gondolni. A színek terén, egymásba olvadása az emberi lélekben is a megbérlés, a feleletől való megszabadulás és a jobb jövőbe vetett hit vidám reménységét ébreszt. Ennél találhatóbb címet nem is választatható volna Albert István annak a kis novellás kötetnek, mely a közeli napokban megjelent. A kötet Albert István az alkelytárgyú beszéleteit, a székely életből vett lélekvidító epizódokat tartalmazza s valóban olyan hatással van az olvasóra, mint az ázott vándorra a derűt hozó szivárvány.

Albert István nevét mindenki ismeri, nemcsak a Csiki Lapok olvasói közül, hanem széles Erdélyben. Apró karcolatai, a régi jó időre való humoros visszaemlékezései számos erdélyi lap hasábjára vidították józavre az olvasókat. A Csiki Lapok ugyazóval minden számában közöl egy kis ismételt a székely léleknek, az agyafur: érzésének, a remekelből, melyekben olyan élethűen rajzolja meg Albert István a facsaros eszt székely embernek minden helyzetben való találékonyságát. A jószű humorral párosult székely furaugnak a termékei már eddig is igen sok vidám órát szerettek lapunk olvasóinak s igazán el nem mulasztatjuk, hogy azokra jóelőre fel ne hívjuk a figyelmet.

Magáról az íróról mit mondjunk? Itt él közöttünk, mindenki ismeri és még sem ismeri. Mert igazán megismerni őt csakje kötet elolvasása után lehet. Ez ősszegybjött kötetbe belevitte egész lelki világát, székely faja iránt dobogó szívének minden érzését. Benne van ezekben az elbeszélésekben a Hargita népének bujbaj, csalátságása s mladen tulajdonoságy szivárvány-szerűen tükörözőnek vissza Albert István mesteri tollán keresztül, mellyel olyan megképpón ragadta ki a legkedvezőbb pillanatokat, a megőrkítésre legalkalmasabb epizódokat a nép életéből. Albert István való el alakjaival. Végig csinálta a régi idők somlyól diákéveit s állandó érintkezésben van aprajaggyával. Még is olyan kevesen vannak közöttünk, akik ismernek azt az ősszegybjött sok-sok apró gyöngyszemet, mely ennek a derzedő embernek a lelkében érlelődött meg élő valósággá, a nagy világ számára alkalmas ismeretanyaggá a székely néplélek és népi kultúra értékelésében.

Valahogy nagyon igaz az a kösmondás, hogy: „senki sem lehet próféta a saját hazájában”. Albert István is itt ír, itt él közöttünk, de emlékeztet a távolbólviv ki magának. Nálunk nem is tudják róla, hogy több elbeszélést és egy egyfelvonásos szindarabját a budapesti rádió is elfogadta előadásra a budapesti és erdélyi viszonylatban több pályadíjat is nyert a székely népi jellem megkapó rajzival. Legutóbb pedig az a megtízszeltes érte, hogy az Erdélyi Katholikus Akadémia, mely most Pasmány-társaság néven működik, levelező tagjává választotta. Amikor tehát felhívjuk a figyelmet erre a kötetünk elő, a napi élet gondjait velünk megosztó sorátárunkra, tessék ezt az írt, hogy kösönségünk is értékelni tudja azt a munkát, melyet ő körülünkben kifejt s melyet a mértékadó körök a messeli idegenben annyi szeretettel és megbecsüléssel elismeréssel jutalmaztak.

Jorga Miklós, az európai híró román tudós.

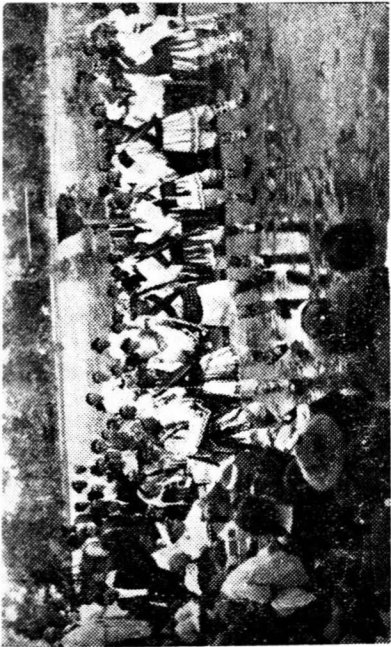

A világtörténelem a civilizált népeknél időnként olyan embereket vet fel, akik századokra nyomják rá bélyegüket szellemi tulajdonságuk nyomán. Ezen emberek nemcsak nemzetüknek hasznosak, hanem a civilizáció jelentős tényezőiként szerepelnek az emberiség történetében. Megsokunk, hogy az embereket a szellem embereinek nevezzük, kik halhatatlanok maradnak, mint valami fátylak az emberi gondolkodás országtuján.

Ezen emberek sorából került ki Jorga Miklós is. A román kultúra gyermekkorából jött elő és világító csillag maradt a mai társadalomban is. Mint nagy történelmi tudós, a román nemzet történetének egyik kovácsozója. A román lélek minden sajátosága benne van. A romániség első harcoként szerepelt a semleges időszakában, mikor Romániának a szövetségesek melletti hadbalepését követelte. Az utolsó évtizedek minden jelentősebb eseményében része volt a rendkívüli munkásságával a kulturális élet minden terén találkozzunk.

Atik a román kultúra palotáját meglátogatták, elnémulva bámulták Jorga munkáinak egész könyvtárát kitűnő sorozatát, amelyek olyan számosak, mintha legalább is tíz író írta volna őket. Történelmi szaktanulmányain kívül költeményeket drámákat és tudományos munkákat is írt.

Nagy szónok, egyetemi tanár, volt kormányelnök és mindezek fölött nagy román. Nemzeti szelleméből nemzedékek táplálkoztak. I. Ferdinánd király legodaadóbb tanácsosa Károly herceg tanára volt. Mint jó román, dinasztikus érzelmű és a Koronát szolgálta mindig, egészen az önmegtartóztatásig. Eppen ezért az ország újjászervezésének napjaiban Őfelsége II. Károly király Jorga Miklóst királyi tanácsossá nevezte ki, hogy hatalmas tehetségével az ország érdekelt továbbra is szolgáljon.

Román tánc bemutató az amerikai vendégek tiszteletére augusztus hó 18-án adott tea-estély alkalmával

Idegenforgalmunkról.

Szezonvégi tapasztalatok.

A falevelek lassan hullani kezdenek a szőlő őszi esőben és a szekrények mélyéről előkerülnek a téli holmik. Itt van az átmeneti idő, a se tél, se nyár, amikor pár hétre megismerjük minden turista tevékenység és a kirándulók, fűrdővendégek használatának napi munka idagzó robotjába és az üresen maradó fűrdőtelepekre ráül az őszi eső.

Ebben a párhetes esőben, az elmúlt szezon elparentálásaként lecsűrhetjük a tapasztalatokat és összegezzük az eredményeket, amelyeket idegenforgalmunk fejlesztése terén felmutatni tudunk.

A csiki idegenforgalom az évben is, mint mindig, kétirányú volt. Egyrészt turista menedékházaink, kiránduló helyeink vonzották az egy-két napos kirándulást kereső természetjárókat, másrészt hawaii gyógyhelyek, fűrdőkink csalogatták ide a nagyvárosok pl. henni vágyó vagy gyógyulást kereső községeit. Az esztendő mindkét irányban eredményeket hozott és arról a következőkben számolhatunk be.

Kiránduló helyeink.

Kétségtelen, hogy Csik a természetjáró számára ólményt jelent. A kopár sziklától a fenyőkossoronta vadregényes havasig és a legfestőbb népviselettől a legnagyobb történelmi múlt minden emlékéig, a legváltozatosabb tanulmányi anyagot tárja az arra járó érdeklődőnek. De egyszersmind az idei év bebizonyította azt is, hogy a rendszeres propaganda hiánya még az ilyen természeti és népművészeti kincsekben gazdag országot is az ismeretlenség homályába tudja burkolni.

Turistaságunk múltja allig pároszandós. Folyóiratok, lapok hasábjain és a szomszéd megyék turista-egyesületeivel való kapcsolat folytán csak pár év óta kezdte ismerkedni tenni a tájokat a Kárpát-Egyet csiki osztálya, mely ugyancsak derekas munkát végzett, míg a téli sport számára felépítette a suli-sugrótelepét a melegedő hással, míg a nyári kirándulások megkönnyítésére, a csiki Svájcban, az Egyesült sziklás-óriásának tövében építette meg a turista-tanyát. Hogy választása mennyire helyes volt, azt mi sem bizonyítja jobban, mint az a tény, hogy az egyesület menedékház a nyáron egyike lett legfőbb erdélyi turista utvonallának, amelyet turája során minden turista-egyesület csoportos kirándulás keretében látogatott meg. Az egyesület számolva az idei nyár növekedő forgalmával, a hássat — melyben allig 35 férőhely van — a tavasszal megnagyobbította, de befejezni az anyag hiánya miatt nem tudta. Így aztán a nyáron az volt a helyzet, hogy a vasár- és ünneppalapon, mikor a kirándulók száma az 50-60 ot is elérte, a hász kicsinynek bizonyult, ami igen sok kellemetlenségre adott okot a kényesebb igényű turisták részéről. Egyben figyelemre méltó is volt, hogy a jövő szezonnra a hásszépítést mindenképpen be kell fejezni és emellett a megnagyobbított forgalom lebonyolítása biztosítható lesz.

Egyesület az E. K. E. menedékházánál.

Az egyesület menedékház által a vidék látogatottsága óriási mértékben megnövekedett és az figyelmen kívül hagyható példák is lehet fűrdőhelyeinknek és mindazon vidékeinknek, melyek látványosság szempontjából számba jöhetnek, hogy a menedékházak, az olcsó turista-szállók építése a legbiztosabb propaganda vagy a természetjárók, mint eseken keresztül a pihenést és gyógyulást kereső nagy község számára. Igyekezzünk tehát fűrdőhelyeinken ingyenes telkek adományozásával, építési anyagok olcsóságával elősegíteni turista-egyesületeink munkáját és igyekezzünk a fűrdőtulajdonos községek is olcsó turista-tanyákat építeni. Különösen fontos volna a turista-szálló a Hargita-fűrdőnek, melynek forgalma és hírneve ezáltal megismerkednék. Ugy tudjuk, hogy a Kárpát-Egyet csiki osztálya a központ támogatásával vállalta is a turista-szálló építését, csak a telk ingyenes adományozásától téve függővé az építés megkezdését. Hasonló kezdeményezések szükségesek minden vonalon, mert a turista elviseli a fűrdőhely hírénevet és annak nyomán gyűlik aztán oda beteg és üdülést kereső egyaránt.

Fűrdőhelyeinkről.

Az idei nyár a fűrdőhelyek életében is igen nagy mérvű megújulást mutatott. Régi hírnevű nagy fűrdőinktől eltekintve, azt tapasztalhattuk, hogy a pihenő vágyó község inkább a havasok mélyén eldugott apró, csendes fűrdőhelyekre tödült vagy a városok közelében, de viszonylagosan olcsó és mégis szórakozási lehetőséget biztosító községeket kereste fel. Zsigőd, Taplócza, Simlyó hátsákaik késő szeptemberig tömve voltak nyaraló idegenekkel és forgalmat még fokosni lehetett volna, ha a nyaralattási akció kellő módon való megszervezéséről gondoskodunk.

Idegenforgalmunk fejlesztése.

Régi és új problémája idegenforgalmunknak, hogy nincs rendezett irányítás. Amit eddig e téren csináltunk, az nem a hivatásos idegenforgalmi szervek munkája volt, hanem turista-egyesületeink önszorgalomból végzett áldozatos megmozdulása. Az ilyen önszorgalmi módon végzett idegenforgalmi propaganda természetesen hiányos, mert függ a propagandát végzők más irányú elfoglaltságától. Kezdetnek mindenre nagyon jó volt, de a jövőben mulhatatlanul szükséges volna egy idegenforgalmi irodának a város központjában való felállítását, amely a hozzászóló idegeneknek minden felvilágosítást a város és a környék fűrdőhelyeinek elszállásolási, gyógyászati és egyéb viszonyaira vonatkozólag megadná és az idezők idegenek segítségére, kálauzálására vállalkoznék. —

Ugyancsak az idegenforgalmi iroda hatáskörébe tartozna a város és környék népszerűségének ismeretése és társas kirándulások szervezése a közel és távolabbi kiránduló helyekre. Ide sorolhatnánk még a járművek stb. bessenységét valamint az érdeklődő idegenek számára megfelelő elhelyezkedésről való gondoskodást, melyet az évben már a turista-egyesület megkezdett.

A város és megye ismerettségének kérdése is egyik igen fontos követelmény volna, amit nem elég folyóiratokban és turista körökben elintézni. Igen nagy szolgálatot tennének az irányban az ötletesen megszerkesztett szines falragasok, hawaii tájaink, népi életéből vett mozzanatok pár reklám sorral fűszerezve, a bővebben érdeklődni akarók számára pedig szükséges volna az illusztrált prospektus, mely az idegenforgalmi és utasítási irodák ingyenes osztogatására szánt propaganda anyagát képesné. Mindezek nagyban hozzájárulnának idegenforgalmunk emelkedéséhez a rövidesen azt egy megalkotásorozatnak, hogy abból iparunk, kereskedelmünk, sőt egész gazdasági életünk hasznát látná.

Turista látogatóink viselkedése.

Nagy elismeréssel kell e helyen megemlékeznünk az erdélyi magyar turista egyesületek támogatásáról, amelyek csoportos kirándulásaik keretében felkeresték kiránduló helyeinket és emellett a testvéri viszonyt a kölcsönös megismerés kapcsával kimélyítették. Nem lennének tárgyilagosok azonban, ha nem említenék fel azt a tényt, hogy egyes turista csoportok látogatása keserű saájst hagyott maga után. Előfordult, hogy egy 30 tagú turista csoport az egyesület menedékház 30 lejes hálódiját — melyet évek óta az önkéntesek felére szállítottak le. Ez a tett — emellett, hogy nélkülös minden sport szellemet, még a vendéglátó magyar testvér egyesület anyagi megköszönéséhez is veztetett. Ugyancsak e helyre tartozik az a feleltetés, melyet egy másik egyesület a Hargita bérőjével szemben elkövetett, mikor telefon és távirat útján meghatározott időre szekereket rendelt a Tolvajosra, de közben utrányát megváltoztatta.

As ilyen apró károsodások nagyon megrendítik a turista egyesületek komolyságába vetett bizalmat; az a tény pedig, hogy egyes turista csoportok úgy vonultak itt át, mintha e földhöz és néphez valamint az itt működő és fogadásokra kivonuló testvér-egyesülethez semmi közük sem volna, a testvéri együttműködésbe vetett hitet és a közös lelki kapcsolat kialakulását ingatja meg. Mindezek olyan dolgok, amiket kevés tapintattal ki lehetett volna kerülni, de ha már megtörténtek, tanulsággént használjuk fel őket, hogy adotti alkalommal mi ne kövessünk el hasonló tapintatlanságot.

Jövő tennivalóink.

Röviden összegezve meg kell még említenünk azokat a befejezendő váró munkákat, melyek a jövőben a legtöbb hasznot ígérnek az idegenforgalom erősödésére. Az egyesület menedékház épületének befejezéséről szólottunk már. — Ezenél sokkal sürgősebb volna azonban a suli-sugrótelep megrongált részének alapos kijavítása és a melegedő emeleti részének befejezése annál is inkább, mert a Kárpát-Egyet kolozsvári csoportja a téli szezonnra 8-10 tagját szeretné leküldeni pár hétre tanulni. Mi sem volna kényelmesebb tehát, mintha a szók a telepen kint lakhatnának és itt tartózkodásukból magának a vendéglátó egyesületnek lenne anyagi haszna. Azon kívül számítani lehet, hogy a jövőben a suli-hász a kiránduló csoportok éjjeli szállásul szolgálhatna, sőt kiadó szakkat is lehetne berendezni hosszabb időre itt fűdni akarók számára. Ezzel a várost meglátogató turista csoportok tömegszállásának problémája is megoldódna.

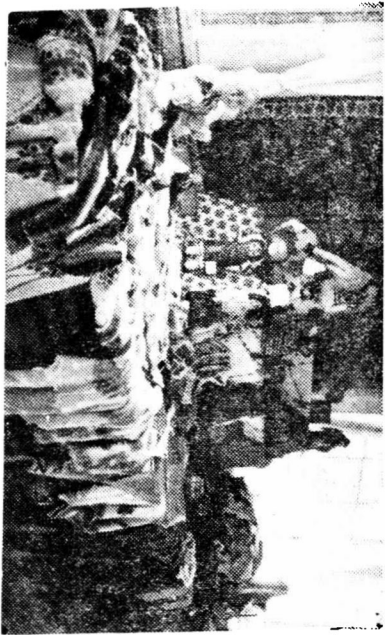
A Hargita-fűrdőn építendő menedékház, melynek építési költségeihez a Kárpát-Egyet kolozsvári központja meglehetősen szeggyel járunk hosszú, megoldandó a turista szálló kérdésén ezen a nagyjövű fűrdőtelepen. Ugyanakkor a Hargita-fűrdő környékén a kiránduló helyek utjelzését kellene rendezni, hogy az odaérkező kirándulók a Hargitának még az utjelzés hiánya miatt eddig ismeretlen tájait is meglátogathassák. Olyan turista-gécpont lenne a Hargita-fűrdő, ahol betekintébe a turista, míg a környék táj minden szépségét kimerítene.

Megemlíthetjük még magának Csikszereának, mint a megyei turista-élet központjának jövőre szerepét. A város igen alkalmas helyen fekszik turista-szempontról és a közlekedési eszközök sokfélesége is arra predestinálja, hogy a megye turista életében vezető szerepet játsszon. Ezen azonban szükséges volna a külső látogatást is megadni, hogy a vonatból leszálló idegen már az állomásból való kilépésekor észre vegye azt. E célból az állomás környékén szükséges volna egy utmutató tábla a környékbeli kiránduló helyek felsorolásával és a város területén mindenfelé irányjelző táblák elhelyezése, a környékbeli kiránduló helyek jelzésével. Ezzel az idegenben utas-utalan felbresszható volna a kíváncsiság érzése a város és vidék népszerűségére iránt.

Végezetül még ide sorolhatnók a nemzeti turistikai hivatal helyi fiókjának azon szerepét, hogy a város valamint a megyebeli kiránduló helyek részére igyekezzen egy a nyári, mint a téli sportszezonnban megfelelő kedvezményes vasuti utasítást biztosítani. Tudomásunk van ugyanis arról, hogy például a brassói turista egyesületek az Egyesült Svájc szíri rendeztek kirándulókat, mert Szentdomokos állomásnak nincs vasuti kedvezménye. Olyan kérdés ez, melynek megoldásától a megye egész idegenforgalmának jövője függ és melyet az egyedül arra hivatott állami szerv,

a nemzeti turisztikai hivatal véleménye alapján talán el is lehetne érni.

Mindenekre szükségünk látjuk felhívni a figyelmet a nyári sportesemények befejezésékor, részben azért, hogy közönségünk tájékozódjék az elért eredményekről a múltán meggyőződött a turista munka hasznosságáról, továbbra is segédkezze nyújtson az idegenforgalom fejlesztésében, mert ettől iparosaink, kereskedőink, egész gazdasági életünk jövője függ.

Román zene és varratos banda, az amerikai vendégek tiszteletére a sajtó és propaganda államtitkárság által a Zsigmond-ban rendezett tea-estélyon.

Apróságok.

A világ eseményei rohannak. Olyan mozgalmak, amilyent ritkán ér meg ember. Csak természetes, hogy az a szolgálata, amely ez eseményeket közvetlenül igyekszik lépést tartani az idők iramával. Az eseményeket fogyasztó közönség mozdulása sem ismer irzalmat. Mindenről tudni akar. Az esemény közvetítése pillanatában. Azonnal. Van is hozzá megkérdőjelezhető felkészültsége. Rádión television keresztül halja és látja a történéseket, a maga sorsának sajtóján.

És amikor a rohanó idők valósággal áthargaszerelik az egész életünket, minden hosszúságot a meggyorsított tempóhoz, akkor a vidéki sajtószolgálat máról-holnapra arra van kényszerítve, hogy eddigi megjelenését két hetenkéntre korlátozza. — Az új sajtótörvény a vidéki lapok életét egyenesen elbénította azszal, hogy két hetenkénti megjelenésre kényszerítette.

Minden reményünk meg van arra, hogy a sajtóvezetőség jóindulattal járjon el, hogy a vidéki újságírást nem lehet és nem szabad ilyen körtek közé szorítani. Értelme nélkülül do og így megaszorítani éppen a legártatlanabb és legveszélytelenebb nyomtatott betűnek a munkáját, amely a sajtóvezetőség hivatalos tevékenységének is legalkalmasabb tényezője. Köthetünk megjelentéséig lehet hozzájutni, hogy egy pár közleményt lehozhassunk abból a rendkívül széles látókörű és nagy munkaterületeket felölelő értékes köziratokból, amelyek ellát bennünket is a sajtószolgálat propaganda szolgálatára.

A „Csiki Lapok” már két héttel eselött részletes kérvényben fordult a sajtó- és propaganda államtitkársághoz. Az ajánlott levélben eljuttatott írásuk kérte, hogy engedélyezzék eddigi hetenkénti megjelenésünket.

Még választ nem kaptunk. Addig is, amíg elintéződik az ügy, arra kerjünk olvasó közönségünket fogadja tovább is köthetünk kérvényre redukált kényes helyesírást megértéssel. Mi mindent elkövetünk, hogy lapunk megszokott hasábjait úgy mint eddig, ezután is minden vasárnap letehesse olvasóink szívére.

Háború lesz-e, vagy marad a béke háborúja tovább is. Ki tudja azt megmondani egy két hetenként megjelenő kicsi újságban itt távol mindenütt Keleten. Hiszen mire az elképzelt vélemény napvilágot lát már éppen olyan eséllyel szólhat a puska, mint amilyen reménykedések hisznek a dolgok békés kibontakozásában.

Mert akármit van, akárminnyire tollva van a lélek a vitéskedésre való hajlamosság hangulatával, azért a lélek melyen titokban senki sem hisz a háború „szüntetésnek” lehetőségében. — Valahogy hozzászoktunk a békés háborúhoz. Már senki sem akarja komolyan venni azt, hogy a kultúr ember képes lenne puszkával gyilkolni. Már, hiszen a békének annyi sokkal nagyobb gyilkoló eljárása ismeretes. Ugy néz ki minden mintha a mérhetetlen fegyverkezési láz, csupán divat volna. Olyan egymás reméltetésére szolgáló tevékenység. De senki nem hisz abban, hogy ezeket a megdöbbentő szörnyűségeket és az embertöltő egymásra szabadtja. — Szó van pedig róla napoként és még sem hisz. Nem tudom miért állítja magát. Mert hisz olyan vakon az ember a békés kibontakozások bölcsességében, a jószáság felülterekedésében. — Mert hisz. Egyenesen megkapaszkodik benne mind a 10 körmével. Amely helyt komolyra válnak a pillanatok úgy menekül mindenki a béke gondolatok kaveráiba, mintha nehézszerén hátpölyögne a feje fölött.

Hát bizony a béke nagy áldás. Megérdemli, hogy a 12 órában összejöjünk annak megmentésére. De becsületesen. Mert csak úgy lehet tartósan biztositani.

Ezek a mai idők a legalkalmasabbak a fejlettségre. A politika olya bossorkányos gyorsasággal halmozza idegelinkre az eseményeket, hogy a 4 esztendő háború és a 20 esztendő háborúra készülődsésgal-malban kimerült idegrendszer képtelen feloldozni, megemésztani a fimaszerlőn pergő eseményeket, melyek olyan nagyva változatossággal igyekesnek savorba hozni a mai ember Itélőképességét. Az esemel csoportok demagogijának zürmavarába beleeszedő ember kétségbe esve kapkod az újabb reményeséget adó eszmésséi után a egyik napról a másikra ébredve változtatja gondolatait és érmelem világának azt a részét, amit világéletének szeretnek nevezni. Ez a folytonos csereberéje a nézet, koeit, amit a mai ember lelkében az üzletesített sajtótermékek és a rádió politikai cölök szolgálatában álló hírszolgálat kitenyességet, egészen fejletőre állítják a ma társadalmát.

Különösen áll ez a vegyes lakosságú vidékekre, ahol 3, 4, sőt több nemzetiség él együtt, tollva mind egyik a maga nemzeti, faji, vallási és az országkeretben elfoglalt helyzeti problémáival. Közép- és Kelet-európa országában számos ilyen terület van, hol az együtt élő nemzedékek forradalmi ermelemek kalepot egyetemesen a megfelelő zse a felebaráti szeretet bír dető minden vallási és erkölcsi tauról, gyűlöletre nevelő uódaikat.

A gyűlöletnek ez a tudatos belepántalása a jövő nemzedék lelkébe olyan bűn, amit a jövő történetírője soha meg nem bocsát ennek a keresztálynak. A bölcsőben, az anyajéjjel becsívtott mérge átmev a szervezetbe és a gyűlölet bacillusai már a gyermekélek szenge világában elvezetik a maguk pusztító munkáját. Gondoljunk csak arra a mai ifjuságra, mely születése óta a vele egy földel alatt élő más fajú vagy vallási kortáran gyűlöletben nő fel. Mit várjunk ettől az ifjuságtól, melynek nevelésénél a folyton fejlődő orvostudomány minden testet védő egészségügvel Intézködése mellett tökéletesen megfolekedtek az anyatej gyűlölet-bacillusával megfertőzött lélek gyógyításáról?

A lélek gyógyításához nem szükséges diploma s nem használ annak a receptre adagolt gyógyszer sem. De az orvosnak, aki vállalkozik erre a feladatra, lelkiismeretesen kell lennie. A lelkiismeret, a gondolatok és érzsnek tisztaságának a megőrzése és ezek iránt való bizalomnak másokban való felébredése a legjobb gyógyszer, amit ennek az ifjuságnak a gyógyítására használhatunk. S ez az ifjuság még feloldása tesz bennünket az rt, mert a technika minden csodálatos vívmányát felhasszálta lelki megrontására. S felelőssé tesz önmagunk lelkiismerete is, amely egész biztosan feltámad akkor, mikor az ifjuságot acélalakkal a fejér, kézilánáttal felszerelve, tornaruhában egymásnak rohanni látjuk.

Valamelyik lap említette fel mostanában, hogy a vasuti menetrend jövő évben ünneplételemésének szász-estendősi jubikumát. A menetrend, miként a vasuti meza is, angol találmány. 1825-ben nyomtatta az első menetrendet George Bradshaw angol nyomdász, ki bizony a vasutársaságok megkérdésére nélkül, pusztán üzleti érdeklőből próbálkozott az új nyomtatvány-ággal. A kísérlet fényesen bevált. Mint tudjuk azóta a menetrend nagy karriert futott be. Monopolizálták s kizsárló jogát az államvasutak igazgatóságának tartották fenn világszerte, amelynek a kereskedelmi élet megerősödése és a vasuti vonalak sűrű hálózatának kitépülése óta a menetrend kiadás egyik fő jövedelemforrását képezi. Érdekes megemlíteni, hogy mint minden találmányt, úgy a menetrendet is feltalálással ellenszenv fogadta, még pedig éppen a vasutársaságok részéről, akik attól tartottak, hogy a menetidő lyetén való nyilvánosságra hozatala bizonyos felelősséget ez a nyakukba a menet pontosság betartásánál. — Az akkori jogviszonyok azonban a feltalálásnak adak igazságot s így nem volt más mit tenni, mint megvásárolni, majd a vonatok állami kezelésbe vétele után monopolizálni a menetrend kiadási jogát. Amittől pedig az első vasutársaságok tartottak, az be is következett. A menetrend rákényszerítette a „üstölő” masinákat a pontosság betartására. A vasutársaságok pedig úgy sepiettek megutón, hogy a felelősséget a pontosság betartásával ráhártították a kezelő személyekre. És kitartult az a hatóság fegyelem, melynél vállról-várra hárul a felelősség. pontosságért, gyorsaságért és az esetleges szerencsétlenségekért egyaránt.

Emlékezzünk a régiokről...

Simogató, mosolygós emlékezés az „somojói” diákévekre.

Néhai jó P. Pál K. plisztrán János, hosszú években át volt csikszomlyói Szent Ferenc-rendi sárdafőnök, komoly, nagyértékű, korfentő, több évtizedes fejjegyesével kerültek a k-rembő. Kiváló történettudással, hazafias lendülettel, alapos tárgylagossággal, sokszor vastos és inteséggel megirt emlékezésével visszaringatnak sulyos történelmi idők, megpróbáltatások nehézségs tanulásos koraszakába, de olyan emlékeket is idésnek fel, melyek megismogatták a lelkeket és a muszikáló mult mosolyfakasztó derűjével aranyozták be az akkori „somojói”, ma már „örög diák”-ok derűtöltte, esüstős fejét...

Emlékezzünk régiokról!... Tárjuk ki a mult kapuit, hadd röpködjönek a szelid emlékek esmele pillangói a jó P. Pál fejlegyesével nyoma és vigyék el az „örög diák” ok lekébe a visszamelekezéses hálk derűjét, nepegarát... A jóságos lelkű, boldog emléktől tisztelendő atyák, holukoz tul is szeretett és tisztelt tanárok bizonyára megbocsátják nekünk, ha emlékeket derűs visszagondolással idézünk...

„Te Deum” a „rakoncátlan elemek”-től való megszabadulás öröme.

A „rakoncátlan elemek” természetesen a „somojói” székely diákok voltak. Soha jobb jelzőt az akkori diákkal 1888 évben a rom. kat. Státus tiszter forinokkal megvette a Csikszomlyó községben lévő „Csikszék háza”-t. Az emeleten az internátistákat, a földszinten az elapítványos szeminaristákat helyezték el a diákok közül. A finevelőintézet nagy épülete határos volt a „barátok” gyümölcsös kertével. Összel, a sárgára érett nyakas körtek, a kacagó piros almák, hamvas, liláskék szilvák igen nagy csábító voltak az örökké éhes székely diákoknak. A bennük leledett virtusnak lehet közönni, hogy kőrmönfont ragaszkodással kitérvelt eszközök segítségével „csalultak” is. Összefont ágyfedőkön ercsakodtak le éjjel az emeletről a kertbe és megrakott „kebelekké” ugyanugy kerültek vissza, miközben a rettegett és szigorú felügyelő tanári kar békésen aludt. Olyan „ügyesek” voltak — büntetésért, hogy annak írom, de enyhítő körülményül szolgál, hogy én is ott voltam — soha senkitt elfogni nem tudtak az örökké fráterek, sőt az is megtörtént, hogy álmukban összekötötték őket. Az íjesztő „mordály”-tól nem fejt a diákhad. Tudta, hogy azszal lóni nem lehet: kivénült museumi relikvia.

Tala is volt minden diák ládaja illatos, jószagú körtevel, almával. A jó P. Pál házfőnök természetesen „diplomáciai” ura terelte ilyenkor a dolgot. Szóbeli, majd írásbeli írtváltások indultak a finevelő és a sárda között. Kérésre konferenciára, „a mélyan-ható elintézésé miatt, nem igen került” sor. Nem csenda tehát, ha a sárda előjárósága megkönyvült fel-lélegzett, amikor a főgimnázium 1911-ben beköltözö-dött a városba. Eről így emlékezik meg P. Pál házfőnök:

— Amióta a szeminariumi ifjuság és a többi növendékek nagy része a „Csikszék háza”-t foglalták el, azóta a sárda lakóinak bosszantása, kertjeinek rombolása, kerti terményeik pusztítása, gyümölcseinek lenyosztása, napirenden voltak. A sárdafőnök igen gyakran emelt panaszt, de nagyobb részt minden eredmény nélkül, sőt többször fordult elő eset, hogy még maguk a vezető tanár urak vették pártfogásuk alá a bepanaszoltakat, ha esetleg a kihívó ifjaknak neveivel szolgálói nem tudott. Az illető urak neveit csak kezdetbűnikkel jelzi meg a krónikáirója: K. L., Cs. J., E. J. és B. J., mindnyéjan paptanárok.

Ilyen körülmények mellett csak jólesőnek jött a sárdafőnök tudomására a gimnázium átvitele. Hálául el is végezte az ünnepélyes „Te Deum”-ot, hogy a sárda a „rakoncátlan elemektől megszabadult”...

Az „örög diák”-ok most tudják meg, hogy az szóta megbo dogult szép lelkű, fehkölt gondolkodású, nagyképzetséggű Kaassai Lajos kanonok, főgimnáziumi igazgató ur; a természet nagy barátja, melegszívű Csató János; a kiváló történetész, aligazgató Erőss József és a mindig ráis, mosolygó arcú Balogh József hitvány urak — a „dormitóriumban” illatozó áruó bűnjelök ellenőrs — sem feddettek meg egyetlen haaem csak általánososságban és szíval a diákokat a így „bűn”-pártólást követtek el... A „rakoncátlan”, de azóta lebiggdőt „elem” csak most érsi a nagy szeretet melegét... Nem is volt egyéb gonossz várkük a sárdiros székely harisnyás diákoknak csak az — mindig éhesek voltak...

Koppan a szobakulos a gyónó diák kopakján.

A fránya székely diákok „rom”ottság”-ára jellemző: maguknak a ferenc-s atyáknak gyónták meg gyümölcsözésmelés „halálos” bűnt. P. Nászár és P. K. Jótán, mindketten hetven év körülí jóságos páter volt, kedvenc gyónatójuk. P. Nászár, már gyöngé örege ember, kopott szövetű karosszékben gyóntatott. Bal-kezét állandóan reverendája zsebében tartotta. Mikor a gyümölcsözés „szörnyű” bűnet gyónta meg a szorongó érzséssel a székely diák, felcsatant a haegja:

— Ugy e te is ott voltál diánszó tolvaj?!

Iyentor aztán koppan a balszebtől hirtelen előt-pott szobakulos a diák kopacs nyirt kobakján — a több Miatyánk és Üdvöslelv mellé penitenciánul... Dehogy is haragudott érte a diák!

P. Kajetán atya sokkal szelidebb volt.

Talán azért, mert nagyon fáradt, tördöttöt bete-ges ember volt. Kelt, feklődött az örökké esunyokálással várta a páter, mikor szólítja az Ur... De azért utolsó erőfeszítéssel is gyóntatott... Sohasem lehetett tudni, ébren van-e vagy alszik? Amikor letérdelt a diák gyónás csájából előbe, áldást regett és aztán csöndben maradt, lebonyt szemekkel...

— Fogadom életem jobbúását és kérek üdvös-séges penitenciát — fejeste be a diák a gyónást és várta a feloldását.

Mélységcsönd. A diák vár, vár, nem meri sa-varal a tisztelre méltó lelkiatyát. De telik mulk az idő, aseliden megériant tehát.

— Megvagyok főtisztelendő atyám!

— Ego te abalvo, — adta feloldó áldását a diák fejére és még a penitenciát elfelejtette...

Nem történt itt szentegítőrs. Nem iriak est a gyónás szentisége terbére. Annál kevésbé a jóságos, szelid lelkű páter terbére. Feloldozhatott bátran, hisz nem volt úgy sem annál nagyobb bűnünk, mint a gyümölcsözés és est maga a szigorú sárdafőnök is csak „rakoncátlan”-nak minősítette mérges kifakadásá-ban is...

Boldog idők, boldog emlékek! A nagyképzettség, jószágos ferences atyák nagy kulturát, töretlen vallásos eszellemet, megalkuvás nélküli fej- és husszeretetet oltottak a székely nép lelkébe, kincshasznuk dicsőségéből. Örök érdemeikről szeretettel emlékezünk meg a halás utókor, melynek nem voltak és nincsenek olyan igazi, őszinte barátai, mint az elődök méltó nyomdokán haladó ferences „barátok”.

Albert István.

Bródy Károly csiki orvos sikerei Franciaországban.

Egy igen érdekes és fontos magyar vonatkozású orvosi munka jelent meg most a francia könyvtáron a cikkszerkesztés szerkesztésén dr. Bródy Károly tollából. Egy hatalmas enciklopédia a heliotherápia és a nap és egyéb fénykezelés és sugárzásokkal kapcsolatos gyógykezelés mai állásáról.

A könyv, amely egyedülálló a maga nemében és máris több francia és külföldi orvosi fakultáción hivatalos tankönyvnek bevezették, dr. Bródy érdeme, aki a párisi orvosi egyetem kitüntetésével való elismerése után a délfranciaországi Grasse-ban, Nizza mellett letelepedett.

Ott szanatóriumában évtizedek óta oly eredeti és fontos tudományos munkát végeztet a modern orvosu dományának ezen az utóbbi időben legelőbb fejlődött területén, hogy a párisi orvosakadémia laureátusa lett. E hatalmas enciklopédiában Bródy nemcsak szerzője a könyv legfontosabb klinikai és terápiái részeit, hanem az egész munkának tudományos irányítását is végente és Európa legnagyobb orvosi szakértelmű munkatársait állít Bródy mellé: a világhírű Hulschinsky dr., aki az angolkor gyógyítását feltalálta, professor Axel Rayn, a kopenhágai Finzen-lézetet vezetője, Rullier Russel professzorok Svájcban, professor Forgue, a párisi negyven határozatlanok egyike, akiknek sebészi tankönyvét mind a felől használták, prof. Moure, a volt spanyol király orvosa és egy csomó híres francia és külföldi tudós.

Bródy hosszú tapasztalatai után lefektetett új helio-terápiái gyógy módja, amelyről a párisi orvosi akadémián előadást tartott, új utat nyitott meg a sebész tuberkulózis gyors és operáció nélküli kezelése felé. A könyv a módosított kifejezéséről, annak elterjedéséről és a hamar elért, csodálatos gyógyeredményekről részletesen beszél. Több mint 600 ábra illusztrálja a könyvet és bizonyítja, hogy a jól vezetett napterápiával milyen eredményt lehet elérni.

Egyébként az enciklopédiának más jelentős magyar vonatkozása is van. Ebben fektették le első alkalommal teljes részletességében a dr. Bajka és Radnai budapesti bőrsz. és fénygyógyász-spezialisták által alkalmazott szifilis-, főképpen pedig tabes kezelés módjait, amelyek hatásait sok külföldi helyen kontrollálták. A pár ezer oldalas két kötet megjelenését a tudományos orvosi sajtó és a leg híresebb professzorok nagy örömmel üdvözölték, mert ez a legelső ilyen enciklopédiai munka az egész világon, amely a fénykezelés valamennyi ágát, történelmi, teoretikus, praktikus és klinikai részét felöleli, a legújabb felfedezéseket magában foglalja és megmutatja az újabb kutatások irányát.

Szórakozva tanuljunk.

Rovatvezető: Vésey Gyula.

A hanglemez felvételéről.

A hanglemez nem kell külön bemutatnom, mert mindenki ismeri, esetleg nem hanglemez, hanem gramofonlemez néven.

Talán még megemlítem, hogy az első hanglemez felvételt Edison készítette, nem kör alakú lemezre, hanem hengeres formára kent viasz rétegre.

Azért kellett a korong alakra áttérni a hengeres formát, mert a henger nagyon terjedelmes a koronghoz képest. Pedig nem a jobb minőséget adja a korong hanglemez felvételi eljárás.

A hanglemez kultur és szórakoztató jelentősége igen nagy. A zenei nagyságok legkitűnőbb előadásait ép úgy meg tudjuk rögzíteni, mint történelmi események hangját, hiszen a hanglemez felvétel tökéletessége ma már ott áll, hogy pl. a múlt évben készült el a Madách „Ember Tragédiájának” teljes előadás felvétele, amelyet ha jól emlékezem kétszer is közvetített a rádió. Ezen kívül a legkellősebb szórakoztató zene felvételek állnak rendelkezésre és a legújabb slágerek megjelenésekor már hanglemezre is forgalomba kerül minden új sláger. Aztán legújabbban nagy városokba létesült hanglemez stúdiók már a nagyközönség rendelkezésére állva lehetővé teszik azt, hogy bárki hangját, vagy bármilyen hangszert a játékát megörökítheti. Kitűnő pedagógiai eszköz áll így rendelkezésre, mert egy felvételtől ellenőrizheti bárki az előadás hibáit.

Bizonyára sokan kíváncsiak arra, hogy miképpen készül a hanglemez? Kezdjük meg a régi felvétel módokat. Régebben a felvétel úgy történt, hogy a szereplőt v. szereplőket egy nagy tölcser elé ültették, amely tölcser összeköttetésben volt a membrán fölérsítve, amelyhez a vágó tű volt kapcsolva. A beszéd v. zene levegő rezgése a tölcser egyre szűkülő járatában mind nagyobb amplitudójú rezgéssel tetemes mozgató erőt képviselt. Ez a mozgató erő a tölcser végén levő membrán rezgés ütemében mozgatta és a membránhoz kapcsolódó tűnek követnie kellett a membrán rezgéseit. Ha most elképzeljük azt, hogy ez a tű egy viaszal bevont korongba a rezgéseket belevésztet egyszerűen úgy, hogy a korongot forgatjuk és egy vezető szerkezettel csigavonalban a vágótűt kívülről befelé vezetjük, akkor egyrészt a forgás miatt leírt tűnt miatt, másrészt ugyanakkor a tű mozgása a membrán rezgése ütemében a

csigavonalban leírt barázdát hullámvonalakkal tarkítja. Ez a hullámvonal alak pontos mása a beszéd, ill., a zene rezgéseinek. Minden zeneeszköznek, vagy emberi hangnak más és más formájú hullámrész tel meg. Ha nem sajnáljuk a fáradságot, akkor nagytólval nézve meglepő hangképeket láthatunk egy gramofon lemezen.

Az ilyen ősi felvétel viaszkorongra sem nem torzítatlan hangminőségű, sem nem tartós. Ugyanis a törzítés onnan származik, hogy a tölcser végébe szerelt membrán nem tud minden rezgésre egyformán reagálni, vannak hangszerek és rezgések, amelyek az ilyen membránnak szimpatikusak és vannak olyanok, amelyek neki nem kedveznek. Ilyen formán bizonyos rezonancia hajlama van a tölcseres felvételnek. Mivel a membrán lemez kis átmérőjű, a magas hangokat részben elnyel és így visszaemlékezhetünk a régi hanglemezeken jellegzetes nyirkos hangjára, a férfiang gyenge, magas színezetű, a nőhang egyenesen rossz, mert tetemesen magas színezet adással teljesen élvezhetetlen volt.

Természetesen ezeknek a régi lemezeknek a hallgatása nem volt valami műélvezet. Fentebb említettem, hogy felvétel közvetlen lejátszása, nem volt alkalmas, mert a viasz pár lejátszás után átvágódott. Azonkívül a felvétel csak 1 példányban állott rendelkezésre. Ezért sokszorosítani kellett a felvételt tekintettel arra, hogy egy-egy felvételt sok ezer példányban kell terjeszteni.

Idők folyamán az az eljárás alakult ki, hogy a felvétel után a „vágott” viaszlemez rendkívül finoman őrölt grafit porral teljesen egyenletesen beporozták. Rendkívül fontos volt a grafit porral a lemez csiga vonal barázdáit úgy bevonatni, hogy a barázdák oldal hullámai is egyenletesen vonja be a grafit por. Minél egyenletesebben sikerül a hangbarázdák bevonása, annál tökéletesebb hangszint lehet elérni a hanglemez lejátszásakor.

Ennek a grafit bevonásnak az volt a célja, hogy a felületet vezetővé tegye az áram részére. Ugyanis az így grafitporral vezetővé tett lemez aztán galván fürdőbe került, ahol a villamos áram hatására a fürdőben lévő fémek és tű a grafitozott felületre vékony fémréteget vontak. Ez a fémréteg attól függően, hogy milyen keménységű fémeket csapattak ki kellő szilárdságu volt már ahhoz, hogy a viaszszal a lemezt, vele préselni lehessen melegítéssel felpuhított ónban v. selyek korong masszába.

Tekintettel arra, hogy nem lehet tetszés szerinti mennyiségű préselt másolatot előállítani egy ilyen nyomópréslemezrel, gondoskodni kellett több nyomólemez előállításáról. Egy viaszlemez felvételtől csak egy nyomólemez lehetett készíteni, azonban ezzel a nyomólemezzel préselni lehetett grafit porral bevont tetszőleges számú viaszlemez, amelyekre aztán villamos árammal ki lehetett csapatni megfelelő fémréteget. Így kétszeres átvitellel rendelkezésre állottak a neriá préslemezek, amelyeket aztán megfelelően föltoztak a présekbe és megindulhatott velük a préselés.

Az ismertett régebbi felvételi eljárásoknak a főhibája a membrán korlátozott rezgőképességére már előbb rámutattam. Tökéletesebb eljárás kellett. A rádióerősítő technikájának kifejlesztésével meg is találták az új felvételi forma lehetőségeit.

Ugyanis a tölcseres membrán felvevőnél sokkal tökéletesebb felvételt lehetett készíteni a mikrofonnal összekapcsolt rádió erősítővel. A mikrofon érzékenysége sokkal jobb lévén nem kellett a felvételnél valóságos tölcserbe gyömöszölni a szereplőket, hanem megfelelő zenekari rendezésben játszhattak a zenészek a zenekari felvételeknél is. A mikrofonhoz kapcsolott rádió erősítővel aztán majdnem tetszőes szerinti erősítést érthettek el.

Csupán az volt hátra, hogy a villamos hangáramok alakjában nyert energiát egy megfelelő vágó szerkezetbe vezessék. Ez a villamos lemeztű nem áll egyébként, mint egy vékony drótnak sok meneti kis tekeresből, amelybe a mikrofon által felvett hanghullámok keltette erősítő által telerősített váltakozó rezgések bevezetődnek.

Ez a kis tekeres közepén üreges és a tekeres üregében egy kis vasfegyverzet foglal helyet. Ez a vasfegyverzet aztán egy állandó mágnesről nyer mágnesesét. Ha a tekeres áram folyik át, akkor a lemez az áramingadozásoknak megfelelően még jobban, vagy kevésbé lesz mágneses, mint váltakozó áram hatására nélkül és végeredményképp a lemezke a tekeres által keltett mágneses terváltozásoknak megfelelően mozogni kezd. A tekeres átfolyó bármilyen kis áramváltozás hatására a lemez is hasonlóan megmozdul. Így minden kis beszéd, vagy zenei rezgésnek megfelelő áramváltozás a lemezkét hasonló ütemben mozgatja.

Ha már most a lemezkéhez egy vágótűt kapcsolunk, akkor az oldalirányban ép olyan rezgéseket végezhet, mint a rezgő membránhoz kapcsolódó vágótű.

Már most nincs más hátra, mint a forgó viaszlemezre ráhelyezni a vágótűt és csigavonalban vezető szerkezettel befelé vezetve a vágófejet a tű belevési a viaszba a rezgéseket. A rezgések oldalirányban vésődnek be hullámos vésés formával.

Ez a felvételi eljárás sokkal tökéletesebb, mint az előbb tárgyalt, mert még az az előny is megvan, hogy a mikrofonhoz kapcsolott rádióerősítővel a felvételt színezni tudjuk és gyenge hangokat tetszés szerint felerősíteni.

A préselemet készítőket is javították azáltal, hogy a felvett viasz lemezt nem grafit porral teszik vezetővé, hanem ezüst réteggel igen érdekes módon. A kézzel vágott viaszlemezeket betesszik egy zárt fülkébe függőlegesen lefűtött ezüstdrót szálakkal párhuzamosan. A lemezek háta mögé pedig fémlemezeket helyeznek el. A fémlemezek és az ezüst drót szálakra nagy feszültségű egyenáramot vezetnek. A nagy feszültségű egyenáram hatására az ezüst drótszálak elkezdnek lassan porladni és a levált roppant finom ezüst szemcsék a viaszlemezek hátánál lévő fémlemezek felé repülnek, mert a fémlemez erős töltése igen nagy vonzó erőt jelent és a fémrészeketeket fölgyorsítja.

Igen de utjában áll a viaszlemez minden ilyen repülő fémrészeknek és az ezüst szemcsék a viaszba tapadnak. Megfelelő idő elteltével a bevonat eléggé összefüggő ahhoz,

hogy áramvezetésre alkalmas legyen. Azután a már ismertett eljárással a préselemeket kétszeres átvitellel elkészítik.

Ennek a bevonási eljárásnak az az előnye, hogy a szemcsék finomsága miatt a tű által a barázdák oldalhullámainak formája nem hamisítódik meg, azonkívül a szemcsék finomsága miatt a kész préselt lemezek is finom szemese felületűek és a tűzőrej kisebb.

Amit az elmondottakból kitűnik meglehetősen bonyolult egy hanglemez felvétel. Hátha még figyelembe vennék a felvételt rendező munkájának a nehézségeit, azt a roppant pontosságot igénylő figyelmes munkaköröknek az ismeretét, akkor lenne igazán csak tisztáztuk arról a szép iparágáról, amely a hanglemez felvételt kifejlesztette.

A hanglemez felvétel fejlődése még beláthatatlan. Nyugati államoknak már egyszerűen megszervezett hanglemez-muzeumai vannak, ahol a politikai és művész élet minden jelentős mozzanatát hangképpen megörökítve megtalálható.

Azonkívül fokozatosan terjed az a szokás, hogy polgárok is felvételt készítenek egy-egy üdvözlő mondattal és elküldik távoli rokonoknak, ismerősöknek, hogy ne csak levélben, hanem közvetlen szívvelyes hanggal köszöntsék a távolból ismerősöket.

KÖZGAZDASÁG.

Zsvartalanul tovább működik a kéndivásárhelyi rom. kath. téli földműves-iskola.

A nyár folyamán különböző híresztelések alapján a gazdaközönségben is eljutott az a hír, hogy a kéndivásárhelyi rom. kath. téli földműves-iskola bezárás előtt áll a az iskola igazgatóságát olyan sokan kerestek fel érdeklődő levelekkel, hogy szükségesszerűnek tartja hírlapilag közölni az alábbiakat:

„A kéndivásárhelyi rom. kath. téli földműves-iskola, minden rosszindulatú híreszteléssel szemben, zsvartalanul folytatja tovább működését a erre vonatkozólag az illetékes miniszterium engedélyével rendelkezik. Az iskolába, korlátozott számban még belrathatók mindazok a 14 életévüket betöltött gazdaságok, akik legalább négy elemi osztályt végeztek a legkevesebb 2 hold földbirtokkal rendelkeznek. A belratáshoz szükséges: 1. keresztlevél, 2. anyakönyvi kivonat, 3. iskolai bizonyítvány, 4. állampolgársági bizonyítvány, 5. birtokbizonylat (2 holdról). 6. Erkölciai bizonyítvány. Belratkozni lehet október 14-ig. Az előadások október 15-én reggel kezdődnek. Az iskola bennlakásába felvehető 14-20 év közötti ifjak. Belsőlakás díj: havi 500 lej. Ebben benne foglalattak a tandíj, koszt, lakás, fűtés, világítás díja is. Az iskola két évfolyamu. Az elméleti oktatás október 15-től április 15-ig tart.”

Az iskola igazgatóságának fent közölt nyilatkozatában még csak annyit szeretnénk felírni, a mi részünkről, hogy a kéndivásárhelyi földműves-iskola tovább működéséről szóló hír igaz örömet szerez minden székely gazdaságnak, mert ez az iskola 3 éves munkájával nagyon szépen bizonyította, hogy gazdaságunk korszerű nevelése terén hivatása magaslatán áll.

Miért fontos az őszi mélyszántás?

Növényeink nyáron sokkal több vizet fogyasztanak, mint amennyi nyáron eső alakjában a földre hull. Hogy ezt a vizet részükre biztosíthassuk, a tél csapadék (eső és hó) fel fogásáról és megőrzéséről kell gondoskodnunk. Ennek egyedüli módja az őszi mélyszántás. Ez a szarvaság elegendő a legbiztosabb védelem! A mélyen felhasított föld magába veszi a vizet, nem enged elfolyni. Minél mélyebben szántunk, annál több vizet raktározhatunk el. Eszté nem maradjon össze egy talpalatnyi föld sem szántatlanul. Az eke járjon 20-25 cm. mélyen. De hogy sok vad, nyers földet ne hozzon fel, először csak egy-két újjnyival szántassunk a rendszeri mélyebben és évről-évre csak ennyivel menjünk mélyebre, míg a 20-25 cm. mélyiséget elérjük.

„CSIKI LAPOK”

Politikai, közgazdasági és szépirodalmi lap

Előfizetési ár:	
Példányonkénti ára 6 Lei.	Megjelenik két hetenkint
Egész évre Lei 150.—	Félévre 80.—
Negyedévre 40.—	Külföldre egy évre, 864—
Magyarországra 12 Pengő.	
Hirdetési díjak a legolcsóbban számítatnak.	
Készítetek nem adának vissza.	
Nyilvántartási költségnyek díja soronként Lei 25.—	
Kiadóhivatal: Mercurea-Ciuc, Strada I. C. Bratianu 56	

MODELL KALAPOK

tíz naponként új formák elős árban, megtekinthetők

VENCZEL TANÁRNÉNÁL

Ugyanott készülnek mindenemű női kalapok elsőrendű anyag hozzáadásával. Kalapok átalakítása a legrovidebb idő alatt.

Mercurea-Ciuc, I. C. Bratianu (Gimnázium)-uca 112. sz., a Sörház közelében.

Hallo!

Nyakkendő fordítása, javítása és tisztítása.
Cím: Vákár-űzet, Csikszerecs.

Nagyemberekről.

DYONISOS

(Kr. e. 397—437.)

tyrannus Phloxenos görög bölcsészt és kritikust börtönbe vetette, mert verselt ócsárolta.

Egyeser ismét maga elé hívatta a filozófust és újból szavaint kendte neki a verselt. Egy ideig kibírta Phloxenos, de aztán újból megfordult, az ajtó felé indulva.

— Hová mégy? — kérde a király.

— Viszra a börtönbe — felelt Phloxenos nyugodtan.

VIII. HENRIK

(1509—1547.)

angol király ötször nőült. Egyik felesége gyerekágyban meghalt, kettőtől elvált, kettőt kivégeztetett (köztük Boleyn Annát.) Egy hatodik feleséget is akart venni, de eredmény nélkül. Mikor többek közt ugyanis a dán király nővérét sajtóközleg irt levélben megkérte, a hercegnő ugyancsak sajtóközleg irt levélben röviden és világosan válaszolt.

— Köszönöm önnek, sire, a nekem ezánt megírt teltetést és örömmel elfogadám, ha olyan szerencsés lehetnék, hogy két fejem volna. De miután csak egy van, azt szeretném megtartani: elnézését kérem, hogy ajánlatát visszautasítom.

I. NAPOLEON

(1769—1821.)

mikor a spanyol háborúban Sevilla előtt állott hadaival, magához hívatta a város kormányóját.

— Ha ön 3 napon belül nem adja át a várost, mindent le fogok "tarolni"!

— Azt nem fogja tenni, Sire — válaszolt a spanyol tábornok.

— És miért nem?

— Mert ezekhez a címekhez: „Franciaország császára”, „L'alia királya”, a Rajna szövetség védnöke” és „Swabia segítője” bizonnyára nem fogja hozzácsatolni a „Sevillai horbély” titulusát.

A császárnak tetszet az ötletes válasz és megelégedése jeléül nevetve nyújtotta kezét a tábornoknak.

JOSEPHINE CSÁSZÁRNÉ

(1763—1814)

I. Napoleon felesége előtt egy napon megjelent udvari szabója, aki fia részére valamely hivatalért esedezett. Ez iránt való kérvényt át is nyújtotta a császárnénak. Josephine megígérte a szabónak, hogy kérvényét pártfogóan fogja a miniszternek átadni.

A fia boldogulásán örvendő atya reménykedve tért haza. Azoiban nagyon megrögtent, amint otthon észrevette, hogy a kérvény helyett tévedésből egy számlát nyújtott át a császárnénak, amely a kérvénnyel együtt a szabóéban volt. Rettegett tévedése következményeitől, félt, hogy megbántotta vele a császárnét és talán e miatt még őt is ebocsátja emelgálatából.

Elmúlt néhány nap és mivel a szabó semmi fogatját nem látta hibájának, illőnek tartotta, hogy a császárnét megkövesse és fiának nála maradt kérvényét átadja.

— Felséges császárné, — szólalt meg bátortalanul — a kérvény, melyet felségednek...

— Nagyon helyesen volt megírva, — szikított a fájba a császárné. — Már át is adtam a miniszternek és magam is esedékes vagyok. Legyen nyugodt, fia remekára hivatalba lép.

A szabó a meglepetésből szóhoz sem tudott jutni, némán meghajolt és hasament. Otthon pedig így szóló fiához:

— Nagy urak kegyelmében ne bízzunk, fiám; számszor okosabbra teszed, ha apádat követed, azaz: nadrágot és mellényt varrsz.

SOKRATES

(Kr. e. 468—500)

görög bölcs látván, hogy némely ember drágán fűti meg a melegágyak korán nyílt virágait és az idő előtt érlelt gyümölcsöket, azt mondta róla:

— Ezek az emberek talán attól félnek, hogy a virágok nyílásának a gyümölcsök megérésének idejét nem érik meg, különben fel nem tételezhetem róluk azt a balgaságot, hogy a rosszabbért annyi pénzt kiadjanak.

JEFFERSON DAVID

(1756—1826.)

Am Amerikai Egyesült Államok volt elnöke egy levélben a következő 10 ételszabályt adta egy rokonának, Thomas Jefferson Schmidtnek:

1. Sohasem halassz holnapra, amit ma megtehetsz!
2. Sohasem tartsd másokat asszal, amit magad is elbírsz végezni!
3. Ne pocskolj pénzt, mielőtt meg nem bírod szerezni!
4. Sohasem végy haszontalan dolgokat csak azért, mert olcsók!
5. A gőg többet kerül nekünk, mint az éhség, szomjúság és a bideg!
6. Sohasem bánjuk, hogy keveset étünk!
7. Semmi sem fárasztó, amit készséggel teszünk!
8. Mily gyakran okozott gondot és fájdalmat az, ami sohasem következett be!
9. Mindent a jó oldaláról szemlélj!
10. Ha haragos vagy, mielőtt beszélnél, számolj tízig, de ha nagyon haragos vagy, akkor számolj 100 ig

KÜLÖNFÉLÉK.

Október 6.

Nincsen a világon még egy nép, amely történelmi emlékekben olyan gazdag és nagymultu lenne mint mi. A magyar nemzet történelme változatos a legdicsőségesebb küzdelmekben és megpróbáltatásokban.

A multhoz való ragasszkodás minden nemzet életének legfontosabb alapja. A nemzeti mult dicsőségén épül a nemzetek karaktere, életképessége és ellenállósága.

A történelméhez tehát minden nép érthető szeretettel ragasszkodik. Mi magyarok, akiknek a történelme olyan állandó küzdelmet irt meg, nemcsak a magunk dicsőségét tudjuk megbecsülni, de nemzeti multunk egész tragédiája arra tanít, hogy lovagias lélekkel tekintünk minden nemzet életküzdelmére, amelyet megvívott a történelmi sorssal szemben.

A nemzetek történelmi sorsát igen változatosan jelölte meg a Gondviselés. Nincsen állandóság benne. Örökös küzdelem a létért, amelyben váltakozva követik egymást, a fel-emelő és lesújtó átmenetek.

A magyar nemzet történelmének egyik ilyen megpróbáltatása az 1848-as szabadságharc befejező eseményeire esik. Történelmünknek egyik leggyászosabb napjai ezek, amikor a dicsőséges szabadságharcunkat lehengerelte az osztrákokkal szövetséget oross henger. Tudjuk mi következett ezután. Az osztrákok megbocsájtást nem ismerő elvakultsága és gyűlölete kivégeztette a magyar szabadságharc tizenhárom tábornokát.

1849 október 6-án az aradi vár alatt kötél általi halállal, részben agyonlövésssel végezte ki az osztrák zsarnokság azokat a vezéreket, akik irányítói voltak a szabadság küzdelmének.

Azóta lassan egy évszázad repült el a nemzet fölött. De egy pillanatig sem fakult meg az utódok szemében annak az áldozatnak dicsősége és nagysága, amelyet a tizenhárom aradi Hős példája állított.

— **Eljegyzés.** Lenk Gyula snálodatulajdonos folyó évi szeptember hó 18-án tartotta eljegyzését Csizser Ionkával, özv. Csizser Antalné szül. Króss Mária leányával, Csikszerecsében.

Ismét türethetetlen a csiki bicska munkája. Amit az auróbi hetekben a csiki bicska rendezett, egészen felháborító. — Megdöbbenő, hogy a népünk mennyire elvadult és milyen vadállati kegyetlenséggel pusztítja egymást. Lassan szegyelelünk leírni ezeket a testvérre szemjósó legénykódásokat. Az: képzeltük, hogy a bicska elleni ekészedésnek javítólag hatnak. Nem így történik. A nyomtatott betű nem jut el a falu fiatalokhoz. Hányuk közöttük a rendszeres falu munka. Egyetlen nevelési forrásuk a körözma, amelynek gőszéből a legsötétebb tragédiák indulnak el. Csak a mult heten em történt: Dánfalván Abos Dávid sziveszúrta Kötő Vilmost, aki azonnal szörnyet halt. A gyilkosság vírus eredménye. A gyilkos a falu legesélyesebb legénye, aki iránt általában a részvét, miután az áldozat provokálta és kényserítette Abost, hogy bicskáját használja. Másik eset: Bartalis Imre és József csomortáni legényeket, Gergely Lajos és Gál Gyula csikszentkirályi legények támadták meg és súlyosan összekészték. A körözásban ápolják. A Bartalis testvérek szintén a pálinkázó vírus áldozatai, akiket minden ok nélkül támadtak ki és szurkáltak össze. — Eszenkivül Szenthárom Simon Gergely szurkálta össze Tanczos Mihály legénytársát. — És hogy a kép teljes legyen — csikmindenütt legények szeptember 11-én, vasárnap délután a kátholikus temető közepében elfogtak egy csendőrt s azt akarták minden igaz ok nélkül megbicskázni. Csak egy szórakozási alapon. A pálinkázó megvadult legényeket lefogták s átadták a brassói hadbírósnak. — Csak egy vasárnap története. Mennyi fájdalom és tragédia. Kat mind el lehetne kerülni, ha népnk végre meghallgatná, hogy amit csinál az egyenesen öngyilkosság.

— Gyassrovat. Kolumbán Simon bírtokos, folyó évi szeptember hó 16-án, 80 éves korában meghalt Csikszentimrén.

— Zongoratulajdonosok. Szilgeti zongorahangoló megörökösött városukba és zongorahangolókat vállalt. Érdékiódnai a Vákár-füzetben.

— Verekedések. Korpos Máténé szarhegyi lakos megverte Murga Péterét.

— Csizsér István késszenfűtési lakos megverte Andrá Vilma nevű szomszédját, mert az az udvarára áthajló szilvafáról pár gyümölcsöt letépett.

— Bagalmasasért. Pál Terész 41 éves dánfalvi lakos még 1936-ban szidalmakkal toll levelet küldött Zsigmond Istvánné nevű haragosának, ki azt ügyvéd-kézre adta. Pálnét most egy havi elzárásra és 2000 lej pénzbírságra ítélték.

— Elítélték a szerencsekerék miatt. Burger Hermann kolosvári lakos a mult nyáron Tusnádfürdőn szerencsekerékkel hasárdjátékot folytatott. A tiltott szerencsejáték gyakorlása miatt a bíróság 3 havi elzárásra és 2000 lej pénzbírságra ítélte.

— Adományok az egyesüli menedékház építéséhez. A Kárpátgyógyászati csiki osztálya eseten nyugtassa az alábbi összegeket: Maylander M. 500 lej, Imre Kálmán 200 lej, Krausz János 150 lej, Székely László, Magyar Dániel, Dr. Éthes Endre, Ifj. Dóczy János 100—100 lej. Hantler Ernő, Hódossy Kálmán, Ajvász-cég, Vécsey és Biró, Kovács János, Czeli sörgyár Rt., Motteimann Géza, György József, Csédő János, Gál Imre, Bermann Márk, Löffler Marcell, Bussek Gyula, Haller és D. utca, Ico-cég, Weiss Zoltán, Farkas Imre, Schwartz Alfréd, Reinhoffar Gábor, Császár József, Hálasz F., Hankó Zoltán, Bara Ágoston, Karda Árpád, Sasok turistacsoportja Nagyvárad 50—50 lej. Borisák Márton, özv. Mihály Gergelyné, Vámasor Imre 40—40 lej. Mihály István, Fasakas János, Adler Sándor 30—30 lej, Nuriásny Andor, Ferenc Mihály, Ürmösy Jenő, Dávid Béla, Adler László, Veress László, Madaras István, Gál Ferenc, Papp János, Ifj. Szócs László, Dávid Zoltán 20—20 lej. Dragomán Jenő 11 lej. Magyar Géza, Sipos Gábor, N. N., N. N. 10—10 lej. Természetbeni adományok: Krausz László Szentdomokos 1 veder, 4 füst cső, ablak, ajtó vasalás, ablakfüveg, szeg, matracrész, kályhatető és cső. Bara Mózes 200 lej értékben deszka, Szakács Károly 6 drb szék 120 lej értékben, Hankó Zoltán gyógyszer a mentőszekrényhez, Viktoria szövetkezet Szentdomokos 150 kg. mész.

— Járványsszerűen lépnek fel a hirtelen halálesetek. A szívhaj olyan betegség, melyet nem lehet járványosnak mondani s az utóbbi időben olyan mértékben szedte áldozatát, hogy e kifejezést kellett használnunk. — Nagy Lajos 51 éves tölgyesi fűrészgári munkást munkahelyén érte utól a szívbenulás s azonnal végezt vele.

— Váncsa Illésné 62 éves tölgyesi asszony az udvarán dolgozott, mikor rájött a szívsvavar. Összesített és azonnal meghalt.

— Bucher Idor 65 éves hódossal lakos szintén munkahelyén kapott szívrohamot s azonnal meghalt.

— Börtönből kerülnek a betörők. Berezsi József betörő régi ismerőse volt a szikely megyei hatóságainak. A rovtörzsi betörőt a bacaul törvényszék 3 évre, a cikszerecsai 8 évre és az udvarhelyi 4 évre ítélte s büntetését most a negyedik fegyházban tölti ki. Onnan folyamodott a csikszerecsai törvényszékhez s büntetésének összeállítását kérte. A bíróság a kéresem helyt adva, összbüntetését 12 évben állapította meg, amiből még 5 év van hátra.

— Lopott fát adott el. Az erdőőrhágásokat igen szigorúan ellenőrzik mostanában s egy kereskedő sem meri megpróbálni, hogy lopott fát vegyen. Oltan Stefan Nafug gyimesi gánda fát vitt egyik fűrésztelepre. Utóközben a csendőrség igazoltatta és megállapította, hogy az o' dalfokolt, melyet a fát lebélyeztek, hamis. A garda a vallásra előadta a maga készített fabélyegét s bevallotta, hogy azért csinálta, mert a bélyegzetlen fát egy kereskedő sem zárta tőle megvenni. Ugy ellene, mint a kereskedő ellen eljárás indult.

— Gondatlanságot elítélték. Ciobotaru Nelu tölgyesi lakos felesége a mult nyáron 2 éves gyermekét az udvaron játékosan hagyta. A gyermek felmászott a kut peremére s beleesve megfulladt. Az asszony gondatlanság miatt 2 havi elzárásra és 2000 lej pénzbírságra ítélték, de az ítéletet 3 évre felfüggesztették.

— Elcsúszott a járdán s halálra ütötte magát. Hivisi József 41 éves vasúti fekeső gyergyószentmiklóson egyik nap hajnalán az'ágáiba igyekezett a járdán megcsúszva, elesett és fejét, testét összetűzte. A sucsásokat kiheverni akaró ember hasament és lefeküdt, majd pár órával később kihasment. A halált az esés következtében beállott agyvérzés okozta.

— Elköltötte a rablott pénzt. Vandorman Aneta békási lakos feljelentést tett a csendőrségen, hogy Tudor Vasileval 5750 lejűt küldött egy gyergyói kereskedőnek, de az a pénz nem fizette be oda. A kihallgatás során Tudor bevallotta, hogy a rabított pénzt elköltötte. Eljárás indult ellene.

— Megdobáltak a korosmát a részeg legények. Márton Domokos és Imre vacsárcsai testvérek a Fodor-korcsmában vigasztalódtak. Mikor az ital feljűkte szállt, kijöttek a korcsmából s bucsusúni kövekkel kendték az: ostromolni. Magánvagyon rongálás miatt eljárás indult ellentk.

— Lekaszálta a más sarjút. Barabás Karolina alfalvi lakos feljelentette unokatestvérét, Barabás Sándort, mert lekaszalta és elhordta az ő sarjút.

— Megverte a nagyanyját. Az öreg Iránti tisztelet megrendülése jellegűes tulajdonsága a mai fiataloknak. Török Istvánné ditróli lakos saját 16 esztendőss leány unokáját jelentette fel. Az öreg asszony mészémi állította unokáját, majd mikor az a munkát rendellenlű végezte, megdorgálta a gyermeket, ki vizonszául jól elverte nagyanyját.

— Ellopták a fáját. Dandu Ioan békási lakos feljelentést tett a csendőrségen, hogy valaki 700 drb fáját ellopta. A csendőrség nyomos a tettes után.

— Gyujtogatásért elítélték. Elekes Máté gyergyóújfalvi 67 éves garda, 1937 november 16-án felgyújtotta özv. Fodor Ferencné csütrét. A tűs következtében a csütr és a szomszédságában levő istálló elégett. Mint a nyomosás kiderítette, Elekes tű esztendőss keresetűl együtt élt az asszonnyal s mikor esztette, bosszúból felgyújtotta a csütrt. A bíróság egy évi elzárásra, két év jogvesztésre és 20.000 lej kártérítés megfizetésére ítélte.

— Előleget vett fel, de nem szállította a munkát. Gheorghiu Iie ajnádi állami iskolai tanító feljelentette Gábor János odaváló iparost, mert az előleget vett fel valamilyen munkára, de nem szállította a megrendelt munkát. Gábor el is lamerte a tanító követelését.

Gyergyói élet

Mehetünk-e gyakorlati pályára?

(Folytatás és vége.)

A holnap utja.

Kétségtelen, hogy ez a felfogás ország-résznünk egyes gyárainál indokolt. Kétségtelen az is, hogy a falu ifjúsága emiatt jobban ragaszkodik amúgy is kevés földjéhez, ami leszegényedésünket jelentheti. De ezek a tények mind időszaki jellegűek. Eljön az az idő, amikor a felesleg nyomása következtében enyhül ez a félelem, de nekünk nem szabad ezt az időt megvárni, hanem el kell foglalnunk az üresedő vagy megüresedett helyeket, például mutatva a minket figyelőknek Annál is inkább, mert ez a félelem nem indokolt. Talán igaz egyes iparágakat, a nagyobb vállalatokat tekintve. De kisebbségi iparunk és kereskedelmünk tekintetében nem. A mi népünk a multban a kisiparban és a kiskereskedelemben helyezkedett el. A jövő utja is ez. Lehet, hogy gyáraink megszűnnek. Lehet, hogy nagyvállalataink felbomlanak vagy kicserélődnek. De kisiparunk és kiskereskedelmünk, a tulajdonképeni lényegünk külső nyomásra sem tűnhet el. Csak egy esetben: ha versenyképtelenné váltunk. Itt van tehát a másik feladat: meg kell erősítenünk, meg kell szerveznünk a kisipart és kiskereskedelmet. — Tudásunkkal és képzettségünkkel olyan színvonalra kell emelnünk, amely értékénél fogva bírja a versenyt. A tudás hatalom. Az érték már fél győzelem. Ugyintén szólva a gyárakban való alkalmazásunk titkát is ebben látom. Eljön az idő, midőn az alkalmazás kérdése nem politikum, hanem szakképzettség kérdése lesz. Ezért bár ma ki-látástalannak látszik az ipari, kereskedelmi pályákon való elhelyezkedés, ez senkit vissza ne riasszon. Az ifjúság kérdése nem a ma, hanem a holnap kérdése. Holnap pedig az fog győzni, aki ma hitebben, felelősségteljesebben, nagyobb tudással készül fel.

Új lehetőségek

Azonban nekünk nemcsak a multa, vagy a jelen lehetőségeire szabad gondolnunk csupán, hanem új lehetőségeket is kell keresnünk. Igen sok szakma meg kiaknázatlan az ifjúságunk részéről. A kereskedelemben a textil és cipő, illetve vegyesáru kereskedések, iparban az órák, ékszerész, műszerész, bórdíszműves, fodrász, fényképész, könyvkötő, pék, kályhás, bádigos, kárpitos, címfestő, s. b. iparágak való-sággal szabad lehetőségek, amelyeket külön-sen tanult ifjúságunknak ki kell használnia. Nem is beszéltém arról, hogy a játékgyártás, a kézimunka, mintatervezés, kerámia milyen sok lehetőséget nyújt a feljűk fordulónak.

Tavolról nehéz receptet adni. Minden ifju-nak komoly tanulmányozás tárgyává kell tennie vidéke piacát és kínálózó lehetőségeit és csak ezek figyelembevételével szabad döntenie.

Ninos alacsonyabb rendű pályá.

A másik nagy kérdéscsoport az, hogy kik menjenek gyakorlati pályákra? Régen erre a kérdésre azt felelték a szülők, aki eszes, az tanuljon, aki buta, az menjen inasnak. Ez az osztályozás eredményezte azt a téves felfogást, amelyik a gyakorlati foglalkozásokat alacsonyabbrendűeknek bélyegezte, lenézte. Külön-sen szomorú az a tény, hogy ez magyar beteg-ség volt. Ma azonban már túl vagyunk ezen. A foglalkozás nem tesz felsőbb vagy alacsony-rendűbbé senkit. Hanem ellenkezőleg: a fel-sőbbrendűség vagy alacsonyabbrendűség hatá-rozza meg a munka milyenségét. Tudnunk kell, hogy a tudatlanság iparunk és kereskedelmünk lezüllesztését vonja maga után. Ha iparos és ke-reskedő társadalmunk általános és szakmai műveltsége csökken, iparunk és kereskedel-münk az itt élő népek versenyében alul marad. Viszont ifjúságunk érdekének, műveltségének, képességeinek növekedésével iparunk és ke-reskedelmünk életképesebbé válik s győzelemre jogosultabb lesz a megindult versenyben. Ez a tény azt jelenti, hogy mielőtt ifjúságunk gyakorlati pályát választana, lelkiileg és szelle-mileg a legteljesebb mértékben készüljön fel. Még nincs módunk arra, hogy a faluról be-

áramló ifjúság műveltségét befolyásoljuk. De meg vagyok győződve arról, hogy amilyen mértékben növekedik a középiskolát végzett ifjúságunk térhódítása és munkabírása, munka-terjesztő képessége, olyan mértékben fog a falu rákényszerülni arra, hogy műveltebb, ta-nultabb, öntudatosabb flait küldje iparosnak, vagy kereskedőnek.

Kik menjenek hát gyakorlati pályákra? A legjobbak legképzettebbek legöntudatosabbak. Ez a kérdés fogja eldönteni, hogy milyen érté-kes, versenyképes lesz a jövő iparos és ke-reskedő társadalmunk. De ez a kérdés fogja eldönteni azt is, hogy tudunk-e és milyen mér-tékben tért hódítani az eddig kiaknázatlan pályákon. Ez a kérdés fog feleletet adni arra is, hogy a mi ifjúságunk megéri-e a törté-nelmi hivatását és ki tudja-e védeni azokat a támadásokat, amelyek ma még hűséggel, tudás-sal, felelősségtudattal elháríthatók!

Mehetünk-e gyakorlati pályákra? Másként nem! De így meenni kötelességünk!

Zenehangversenyre készülődnek

a székely műkedvelő zenekarok.

A székelyföldi műkedvelők zeneszövetsége novem-ber hó 27-én rendezel meg harmadik nagy zenehangver-senyét Szászhegy, nagy községében.

Evvel a kulturális megmozdulással kapcsolatban Molnár János, a zeneszövetség megyei tagozatának zeneszerező karnagya, a következő felhívással fordul a székely műkedvelő zenekarokhoz:

— Kérem a megye székely műkedvelő zene-ka-roit, hogy a Gyergyószászhegyen rendezendő zeneversenyre felkészülni és azon feltétlen részt-venni sziveskedjenek. A verseny 1938 november hó 27-én délután 2 órakor kezdődik, a közbirtok-ság nagytermében.

A népdal-zenekarok, tetszés szerint választott, két hallgató, egy lassú és egy gyors csárdással versenyeznek. A szövetségi serlegért kötött darab a „Juhász legény, szegény juhász legény” című népdal d mollban.

Fuvós és szimfónikus zenekarok tetszés szerint választott darabokkal versenyeznek. Kötött darab ninos.

Hiszem, hogy hosszú hallgatásunk után — ami rajunk kívül álló okokból történt — a megye minden műkedvelő zenekara kötelességének érzi, hogy a ver-senyen részt vegyen.

Am engedély meg van.

Zongora, cimbalom, nagybőgő rendelkezésre áll. Befejezni szívesen, vagy írásban alulírottánál, Gyergyószentmiklós, Cal. R. g. Fard. No. 84.

Molnár János.

A magunk részéről csak annyit, hogy a székely-földi műkedvelők zeneszövetsége ma már több mint szebörát egyesület, s kiki faluról-falura járva a muzsika-leikén keresztül keresik a tehetséget, ami még bárdol-atlan formában, de él és ereje van, amit ha meg is találunk, salaktól mentesen hoznak felszínre.

Szeretettel kísérjük áldásos munkásságukat ami-ről időnkint be is számolunk.

Csiby.

A baszk nyelv és nyelvünk közötti rokonság.

A spanyol polgárháború pokiban hosszú hónapok-on át szerepelt a harctéri jelentések között a baszk front. Az olvasók között sokszor felvetődött a gondo-lat, hogy miféle nép és milyen nyelv is az a baszk nyelv?

A baszkok földrajzilag egy derékszögű terület körül helyezkedtek el, amelyet Biscay-i öbölnek neve-z nek és amely az Atlanti óceán partján Spanyol és Franciaországot összeköti. Harom francia és negy spanyol tartományra, illetve megyére terjed ki a baszk föld, amelynek lakói igen büszke emberek. A spanyol baszkok „baszkadúnak”-nak nevezik magukat, ami embert jelent, míg a francia baszkok „vászók”-nak, ami viszont fért jelent.

A nyelvészek ma is két homlokegyenest ellen-kező álláspontot képviselnek ebben a kérdésben. Az egyik csoport szerint a baszkok Iberia délkajának le-származottjai, míg a másik csoport azt állítja, hogy maga az ibr nép nem létezett soha és Iberia csak föld-rajli elnevezés, amelyet a spanyol, portugál félszigetre alkalmaztak.

A magyarázat az, hogy a baszk nyelv — a kül-csövött szavaktól eltekintve — a nyugateurópai ember számára olyan nehéz, hogy a legenda szerint még az ördög sem tudta megtanulni.

Nem régen Georges Kolovrat francia nyelvésznek egy brosurája jelent meg arról, hogy mi is az a baszk nyelv. Kolovrat, amikor ezt a munkáját megírta, a párisi nyelvészeti társaság és a sansebastian-i baszk tanulmányi társaság tagja volt. Számunkra azért érde-kes ez a munka, mert őt ismerték elsőknek, mint olyant, aki a példák tömegével bizonyította, hogy a baszk nyelv rokonságot mutat fel a magyarral és általában a finn-ugor nyelvekkel, sőt a japánal is.

Biró János, a gyergyói székely foglalkozott első-nek a nyelvrokonság kérdésével, aki több mint 6 év-vel ezelőtt, löveni egyetemi tanulmányai során, a két nyelv összehasonlításával tudományos alapon foglal-kozott. Már akkor kösölte írásban a két nyelv közötti rok-on vonásokra vonatkozó észrevételeit a belga és magyar tudományos körökkel, nevezetesen Dr. Mativa Adrien jezsuita atyával, a namuri egyetem bölcsészeti és irodalmi fakultásának neves tanárával, aki 1932 év októberében adott válaszában írja, hogy az ügyet a legkiválóbb nyelvészekkel együtt megvizsgálva, nem találta olyan tanulmányt, amely eddig e nyelvrokon-ság kérdésével foglalkozott volna. Világos mindenképp, hogy Biró János már az említett francia nyelvészt is megelősve hozta nyilvánosságra a két nyelv állítólagos rokonvonatkozását. Blénessy Áajos.

Műkedvelői előadás!
Marica Grófnő
1938 évi október hó 22 és 23-án.

H I R E K .

— Szüreti mulatság. A „Kolping” Legényegylet mult hó 25-én vasárnap, este 9 órai kezdettel tartotta meg szüreti mulatságát, ami az idei szonon legelő, de jól sikerült mulatsága is volt. A műsorban csoporttán-cok: Hora és Palotás, majd különböző szüreti, szóra-koztató tréfák szerepeltek. Klábiró: Portik Lajos, Icsig korcsmáros pedig Szántpártal Laci, mint a műkedvelő gárda kitűnőségei szórakoztatták a közönséget.

— Hasznasság. Pusztás István városi tisztviselő és Csiby Mani urbőgy mult hó 23-án tartották esküvő-jüket. Gratulálunk.

— Magyar tanítók! Az országosan használt és legjobban bevált Gazdac—Kandray-féle egységes tankönyvek az 1938—39. tanévre is újra engedélyesve lettek 183—1938. szám alatt. Ezen könyvek tehát nyu-godtan használhatók ugy az összes felekezeti, mint az állami magyar ssekciós iskolákban. Kaphatók lapunk kiadóhivatalában.

— Tolvajt fogtak Gyergyószentmiklóson. Gyergyószentmiklóson ez utóbbi időben nagyon elasa-porodtak a lopások. A rendőrségnek hosszas nyomosa után végre sikerült a tettest letartóztatni Adorján Tibor mázolósegéd szimélyében, kit átadtak az ügyességnek.

— Magyar tannyelvű elemi iskolák eddig is leginkább a Gazdac—Kandray-féle Olvasókat használt-ák, melyek árban olcsóbbak s tartalmában a legjobbat nyújtják. Fentli könyveket az új tanévre is miniszterileg jóváhagyták 183—1938. szám alatt. Eredményesen csak a Gazdac—Kandray-féle magyar-román nyelven írt egységes tank nyelvekből taníthatnak magyar tanítóink. Kaphatók az I—VII. osztályra a Vakar L. könyvkeres-kedésben Csikszereadában.

— Verekedés. Erőss Jánosné és György Istvánné marosfői lakosok összeveszttek. Erőssné férjének is elpanaszolta a dolgot, ki úgy vélte azt elintézni, hogy meglesse György Istvánt és úgy megverte, hogy egy hónapig ágyban fektült. A két asszony ellen rágalma-szásért, Erőss ellen pedig súlyos testisértes miatt eljárás indult.

— Magyar iskolák figyelmébe! Kérjen ingyen mutatóványt a Kandray—Gazdac elemi iskolai V. orsz-tályu csak román nyelvű tankönyvből, mely könyv felelell az összes szűkséges tárgyakat könnyed stílus-ban román nyelven. — A könyvű és mégis tökéletes nyelvet folytatón kisebbségi tanítóinknak és magyar növendékeinknek óriási könnyebbéget jelent ez a könyv, mely szerzőknek eddig ismert jó munkáik közül talán a legkikerültebbnek mondható. Ára 60 lej. Kapható a Vakar-üzletben Csikszereadában.

— Száz lej miatt. Zöld Ambrus és András János remetei gazdak együtt fuvarostak. Mikor munká-juk árát megkapták, egy korcsmába betértek oszton-kodni. Ez sikerült is, de az utolsó száz lején össze-veszttek. Zöld úgy elverte társát, hogy az 30 napon tul gyógyuló sebekkel került az orvoshoz. Súlyos testi sértesért 3 hónapi elszárasra és 5000 lej pénzbírságra ítélték.

— Eltepte a szerződést. Barabás János és testvérel gyergyófalvi lakosok közhelyből illetmé-nyüket eladták Márion Ignácznak. Márton szerződ-át kötött s azt a testvérekkel aláíratta. Mikor Janoshon ment, hogy az a szerződést írja alá, az összeteppe azt. 500 lej pénzbüntetésre ítélték.

— A szomszédasszony miatt. Ana Gheorghe Fucsa békási lakos fejelentette férjét a csendőrségen, mert állítólag szomszédasszonyával tettenérte. — Az asszony az új büntető törvénykönyv alapján hámaszá-g-törés miatt akart eljárást indítani férje ellen, de a csendőrség megállapította, hogy az előhozott bizonyít-ékok nem merítik ki a tettenérés tényét s az eljárást megszüntette.

A targu-muresi (marosvasarhelyi) ke-reskedelmi és iparkamara közleményei.

No. 2298—1938. Az érdekelte kereskedők tuda-mására adunk, hogy az 1938 márc'us 29-én kelt 868. számú Minisztertanács határozat szerint a jövőben csak olyan cukorrépa és takarmány magvak hozhatók forgalomba, melyek a „Statutarea de Ameliorarea Plan-telor (Cluj, Bucuresti és Iasi) si controlul semintelor” által analízálva vannak.

